

België - Belgique
P.B.
2140 Borgerhout I
8/6376

nieuwkomers

Aanwinstenlijst Provinciaal Documentatiecentrum Atlas

7

nr.1

Tijdschrift verschijnt tweemaandelijks behalve in juli-augustus
Carnotstraat 110 - 2060 Antwerpen | afgiftekantoor 2140 Borgerhout I

V.U.: Isabelle Vandenberg, Carnotstraat 110 - 2060 Antwerpen

PROVINCIE
ANTWERPEN

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas vzw

is een documentatie en leermiddelencentrum, gespecialiseerd in interculturaliteit, Nederlands voor anderstaligen, intercultureel onderwijs en mondiale vorming.

Het Provinciaal Documentatiecentrum Atlas ...

... biedt een kwalitatieve collectie van zo'n 15000 publicaties

... adviseert je bij het gebruik van didactisch materiaal

... organiseert vormingen aan (aspirant-)leerkrachten en vormingswerkers

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas vzw

Carnotstraat 110

2060 Antwerpen

T 03 227 71 60

info@docatlas.be

www.docatlas.be

Openingsuren

Dinsdag 9.00 - 19.00 u. (tijdens schoolvakanties tot 17.00 u.)

Woensdag 9.00 - 17.00 u.

Donderdag 9.00 - 17.00 u.

Vrijdag 9.00 - 13.00 u.

Voor sluitingsperiodes tijdens de schoolvakanties raadpleegt u best onze website.

Je betaalt eenmalig een inschrijvingsgeld van 3 euro.

Ontlenen kan voor een periode van vier weken.

Wie gericht advies wenst, maakt best op voorhand een afspraak.

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas vzw - afdeling Turnhout

Koning Albertstraat 15

2300 Turnhout

T 014 72 40 20

turnhout@docatlas.be

www.docatlas.be

Openingsuren

Maandag 10.00 - 17.00 u.

Dinsdag enkel op afspraak

Woensdag 10.00 - 17.30 u.

Donderdag gesloten

Vrijdag 10.00 - 17.30 u.

Voor sluitingsperiodes tijdens de schoolvakanties raadpleegt u best onze website.

Ontlenen is gratis en kan voor een periode van vier weken.

OPENINGSUREN KROKUSVAKANTIE

Tijdens de krokusvakantie is het Provinciaal Documentatiecentrum Atlas, zowel in Antwerpen als in Turnhout, open tijdens de gewone openingsuren.

Let wel: dinsdagavond is het documentatiecentrum in Antwerpen gesloten om 17.00 u.

INHOUD

---

1. Les- en vormingsmateriaal

1.1.	Nederlands voor anderstaligen / taalvaardigheidsonderwijs	2
1.1.1.	Basis- en secundair onderwijs	2
1.1.2.	Volwassenenonderwijs	4
1.1.3.	Hulpmiddelen bij het taalonderwijs	6
1.2.	Intercultureel onderwijs	7
1.3.	Ander didactisch materiaal	9
1.3.1.	Basis- en secundair onderwijs	9
1.3.2.	Volwassenenonderwijs	10
1.4.	Mondiale vorming (Kleur Bekennen)	11

2. Achtergrondliteratuur over onderwijs en didactiek

2.1.	Algemeen	17
2.2.	Regulier onderwijs	18
2.3.	Volwassenenonderwijs	19

3. Achtergrondliteratuur over interculturaliteit

3.1.	Algemeen	20
3.2.	Cultuur	20
3.3.	Jongeren	21
3.4.	Hulpverlening	23
3.5.	Vrouwen	24
3.6.	Religie	24
3.7.	Gezondheidszorg	24
3.8.	Racisme en rechts-extremisme	25
3.9.	Beleid	26
3.10.	Recht	26
3.11.	Wonen	26
3.12.	Arbeid en tewerkstelling	27
3.13.	Vluchtelingen	27
3.14.	Statistieken	27
3.15.	Jaarverslagen	28
3.16.	Catalogi	28

1. LES- EN VORMINGSMATERIAAL

1.1. Nederlands voor anderstaligen / taalvaardigheidsonderwijs

1.1.1. Basis- en secundair onderwijs

Confetti 3 / Accou, Leentje; Bostyn, Els; Pison, Leen... [et al.] – Brugge, Die Keure, 2006 / ISBN 9789059589452: euro 130,00 (incl. praatplaten 3c)
Doelgr.: 2 - 5
Vindplaats: or 4.1.1 conf

Confetti is een totaal methode voor het kleuteronderwijs. Dit betekent dat in het aanbod van Confetti de doelen en inhouden uit de verschillende leergebieden (wiskunde, taal, l.o., wereldoriëntatie en muzische vorming) verwerkt zijn. Uitgangspunt en basis hiervoor zijn het ontwikkelingsplan (OWP) en de leerplannen. Confetti sluit aan bij de 'klassieke' didactiek en methodiek van het Vlaamse kleuteronderwijs. Confetti werkt daarom vanuit belangstellingscentra en speelt in op de mogelijkheden van de eigentijdse hoekenklas. Confetti is een totaalpakket van concreet uitgewerkte ideeën waar een leid(st)er een schooljaar lang kan uit putten. In dit deel komen volgende onderwerpen aan bod: Wie geneest mij?; Ik bouw een eigen huis; Ik ben een tuinman; Een kast vol poppen.

- Activiteitenmap 3C: deel 9 t/m 12 - lesmap, 179 p. + 254 p. + 218 p. + 250 p.
- Praatplaten 3C - 64 kaarten

Cont(r)actwerk in de kleuterschool... / Broeckart, Chris; Deprettere, Lieven. - Brugge: Die Keure, 2000. - 60 p. - ISBN 9057513730: euro 6,50
Doelgr.: 5 - 6
Vindplaats: or 4.1.3 cont

Met dit boek toont de auteur aan dat contractwerk in de 3e kleuterklas niet alleen perfect haalbaar is, maar ook heel waardevol kan zijn. Het bevat een heleboel ideeën rond contractwerk en beschrijft hoe je dit logisch opbouwt in heel concrete stappen. Je kan meteen aan de slag: alle kopieerbladen, pictogrammen, leerdoelen en eindtermen vind je in het boekje.

Drama in de lagere school: Drama-activiteiten voor kinderen van 6 tot 8 jaar / Audenaert, Anja; Claessens, Ellen. - Mechelen: Wolters Plantyn, 2005. - 108 p. - (Bronnenboek voor muzische vorming). - ISBN 90-3014-981-7: euro 27,28
Doelgr.: 6 - 8
Vindplaats: or 4.2.3 dram

Drama in de lagere school is een driedelige uitgave voor muzische vorming. In elk boek vindt de leerkracht of de begeleider een waaijer aan originele activiteiten, inspelend op de leefwereld en de mogelijkheden van de kinderen. Elk boek bevat 30 uitgewerkte activiteiten, verdeeld over vijf thema's. Alle werkvormen van drama komen evenwichtig aan bod: pantomime (mime met rekvisieten, denkbeeldige personages, denkbeeldige ruimtes, denkbeeldige krachten), vertelpantomime, verhalen vertellen, poppenspel, schimmenspel, rollenspel, gedichten en liedjes. De drie bronnenboeken voorzien in een geleidelijke opbouw. De kinderen krijgen de verschillende werkvormen stap voor stap onder de knie. Doorheen de drie boeken loopt een leerlijn die start bij 'durven'. Daarna worden technieken aangeleerd waarmee de kinderen, tot slot, creatief kunnen experimenteren.

Drama in de lagere school: Drama-activiteiten voor kinderen van 8 tot 10 jaar / Audenaert, Anja; Claessens, Ellen. - Mechelen: Wolters Plantyn, 2005. - 123 p. - (Bronnenboek voor muzische vorming). - ISBN 90-3014-982-5: euro 27,28
Doelgr.: 8 - 10
Vindplaats: or 4.2.3 dram

(beschrijving: zie Drama-activiteiten voor kinderen van 6 tot 8 jaar)

Drama in de lagere school: Drama-activiteiten voor kinderen van 10 tot 12 jaar / Audenaert, Anja; Claessens, Ellen. - Mechelen: Wolters Plantyn, 2005. - 127 p. - (Bronnenboek voor muzische vorming). - ISBN 90-3014-983-3: euro 27,28
Doelgr.: 10 - 12
Vindplaats: or 4.2.3 dram

(beschrijving: zie Drama-activiteiten voor kinderen van 6 tot 8 jaar)

Knipoog 1, 2, 3 en 4 / Wéry, Christophe. - Oostmalle: De Boeck, 2006. - [s.p.]: euro 11,50
Doelgr.: 10 - 15/ volwassenen; beginners NT2/ volwassenen; laaggeschoold/ volwassenen; hogergeschoold/ volwassenen; halfgevoerd. NT2
Vindplaats: or 4.2.9 knip

Audio-cd met liedjes en luisteroefeningen bij de vier nummers van Knipoog verschenen in 2006.

Luister, ik spreek... Spreek, ik luister...: Werkvormen voor luister- en spreekopvoeding in de basisschool: Een uitgewerkte lessenreeks voor het eerste en tweede leerjaar / Tielemans, E.; Wolfs, R. - Brugge: Die Keure, 1992. - veelv. gepag. - ISBN 906200637X: euro 74,00
Doelgr.: 6 - 8
Vindplaats: or 4.2.3 luis

20 verschillende werkvormen per graad die zodanig uitgewerkt werden dat de leraar meteen over een kant-en-klare lessenreeks beschikt. Deze werkvormen zijn: cartoonanalyse, charade, dramatiseren, jabbertalk, kringgesprek, kunst kijken, leiding geven, praten bij platen, poëzie beleven, poppenspel, schimmenspel, spreekwoorden, rollenspel, tableau vivant, telefax, telefoneren, verkiezingspel, fotospel, woordmozaïek enz. Bovendien werden telkens de nodige materialen, die het didactisch handelen ondersteunen, toegevoegd in de vorm van kopieer-, knip- en kijkbladen of een combinatie ervan.

Luister, ik spreek... Spreek, ik luister...: Werkvormen voor luister- en spreekopvoeding in de basisschool: Een uitgewerkte lessenreeks voor het derde en vierde leerjaar / Tielemans, E.; Wolfs, R. - Brugge: Die Keure, 1993. - veelv. gepag. - ISBN 9062006566: euro 74,00
Doelgr.: 8 - 10
Vindplaats: or 4.2.3 luis

(beschrijving: zie Luister, ik spreek... Spreek, ik luister...: Werkvormen voor luister- en spreekopvoeding in de basisschool: Een uitgewerkte lessenreeks voor het eerste en tweede leerjaar)

Luister, ik spreek... Spreek, ik luister...: Werkvormen voor luister- en spreekopvoeding in de basisschool: Een uitgewerkte lessenreeks voor het vijfde en zesde leerjaar / Tielemans, E.; Wolfs, R. - Brugge: Die Keure, 1993. - veelv. gepag. - ISBN 9062006582: euro 74,00
Doelgr.: 10 - 12
Vindplaats: or 4.2.3 luis

(beschrijving: zie Luister, ik spreek... Spreek, ik luister...: Werkvormen voor luister- en spreekopvoeding in de basisschool: Een uitgewerkte lessenreeks voor het eerste en tweede leerjaar)

Praatboeken Niveau A / van der Zee, Joke; Nales, Barri; Smit, Jan. - Doetinchem: Edudesk, 2004.: euro 56,54 (15 boekjes)
Doelgr.: 4 - 7 / buitengewoon onderwijs
Vindplaats: or 4.2.5 praa

Dit is een praktisch trainingsprogramma voor de basisvaardigheden spreken en luisteren, bedoeld voor begeleiding van zowel jonge als oudere kinderen met spraak- en/of taalproblemen en/of een verstandelijk handicap. Het is geen vereiste om te kunnen lezen. Duidelijke illustraties vervangen het geschreven woord. De

praatboeken bevatten taalopdrachten en de daarmee samenhangende plak-, knip-, kleur- en speelopdrachten. Elk thema is uitgewerkt op 3 niveaus. Niveau A is voor een beginnend spreek-/taalniveau, voor kinderen die 1- of 2-woordzinnen kunnen gebruiken (Taalontwikkelingsniveau tussen de 2 en 4 jaar). Het luisteren en proberen mee te doen staat centraal bij dit niveau.

- Vakantie / 48 p.
- De tuin / 44 p.
- Wonen / 40 p.
- Eten / 48 p.
- Feest / 48 p.
- December / 56 p.
- De boerderij / 40 p.
- Politie en brandweer / 40 p.
- Ziek zijn / 36 p.
- De winter / 40 p.
- De badkamer / 36 p.
- Naar de dierentuin / 36 p.
- Dat ben ik / 36 p.
- De school / 44 p.
- Boodschappen doen / 40 p.

Praatboeken Niveau B / van der Zee, Joke; Nales, Barri; Smit, Jan. - Doetinchem: Edudesk, 2006.: euro 56,54 (15 boekjes)
Doelgr.: 6 - 12 / buitengewoon onderwijs
Vindplaats: or 4.2.5 praa

Dit is een praktisch trainingsprogramma voor de basisvaardigheden spreken en luisteren, bedoeld voor begeleiding van zowel jonge als oudere kinderen met spraak- en/of taalproblemen en/of een verstandelijk handicap. Het is geen vereiste om te kunnen lezen. Duidelijke illustraties vervangen het geschreven woord. De praatboeken bevatten taalopdrachten en de daarmee samenhangende plak-, knip-, kleur- en speelopdrachten. Elk thema is uitgewerkt op 3 niveaus. Niveau B is voor een meer gedifferentieerd spreektaalniveau, voor kinderen die 3-, 4- en meerwoordzinnen gaan gebruiken. Het meedoen, imiteren en zelf spreken staat hier centraal. Taalontwikkelingsniveau tussen de 4 en 6 jaar.

- Naar de dierentuin / 32 p.
- Dat ben ik / 44 p.
- Vakantie / 33(+8) p.
- De badkamer / 36 p.
- De winter / 44 p.
- Ziek zijn / 36 p.
- Politie en brandweer / 40 p.
- De school / 48 p.
- Wonen / 44 p.
- December / 48 p.
- Feest / 40 p.
- Eten / 44 p.
- Boodschappen doen / 44 p.
- De boerderij / 44 p.
- De tuin / 40 p.

Praatboeken Niveau C / van der Zee, Joke; Nales, Barri; Smit, Jan. - Doetinchem: Edudesk, 2004.: euro 56,54 (15 boekjes)

Doelgr.: buitengewoon onderwijs / 12 - 18
Vindplaats: or 4.2.5 praa

Dit is een praktisch trainingsprogramma voor de basisvaardigheden spreken en luisteren, bedoeld voor begeleiding van zowel jonge als oudere kinderen met spraak- en/of taalproblemen en/of een verstandelijk handicap. Het is geen vereiste om te kunnen lezen. Duidelijke illustraties vervangen het geschreven woord. De praatboeken bevatten taalopdrachten en de daarmee samenhangende plak-, knip-, kleur- en speelopdrachten. Elk thema is uitgewerkt op 3 niveaus. De boekjes van Niveau C zijn bedoeld voor kinderen met een meer gevorderd spreektaalniveau, die al langere zinnen kunnen maken. Het zelf doen en zelfstandig verwoorden staan op de voorgrond.

- Wonen / 44 p.
- Eten / 44 p.
- De tuin / 52 p.
- Feest / 40 p.
- December / 48 p.
- De boerderij / 44 p.
- De school / 34(+5) p.
- Politie en brandweer / 36 p.
- Vakantie / 40 p.
- Ziek zijn / 31(+5) p.
- De winter / 37(+4) p.
- De badkamer / 48 p.
- Naar de dierentuin / 25(+4) p.
- Boodschappen doen / 44 p.
- Dat ben ik / 31(+3) p.

Handleiding bij de praatboeken voor speciaal onderwijs / van der Zee, Joke; Smit, Jan. - Doetinchem: Edudesk, 2005. - 155 (+24) p.: euro 21,26
Doelgr.: 2 - 18
Vindplaats: or 4.2.5 praa

Dit is een praktisch trainingsprogramma voor de basisvaardigheden spreken en luisteren, bedoeld voor begeleiding van zowel jonge als oudere kinderen met spraak- en/of taalproblemen en/of een verstandelijk handicap. Het is geen vereiste om te kunnen lezen. Duidelijke illustraties vervangen het geschreven woord. De praatboeken bevatten taalopdrachten en de daarmee samenhangende plak-, knip-, kleur- en speelopdrachten. Elk thema is uitgewerkt op 3 niveaus.

Praktische vaardigheden in beeld: Verzorging - huishoudkunde / van den Berg, Anja; Buitinga-Beltman, Ans; Kamminga, Marian ...[et al.]. - Doetinchem: Edudesk, 2005.
Doelgr.: 14 - 18 / buitengewoon onderwijs / Volwassenen;laaggeschoold
Vindplaats: or 4.3.9 prak / pa 8.5 prak

'Praktische vaardigheden in beeld' is bedoeld voor zorgleerlingen, kinderen van het speciaal onderwijs en laaggeschoolde

anderstalige volwassenen. De serie wil de sociale redzaamheid bevorderen door het onderricht in allerlei praktische vaardigheden op een aangepaste vorm weer te geven. Dat betekent vooral minder verbaal en minder abstract. De serie bestaat uit verschillende thema's. Dit deel behandelt huishoudkunde.

- Handleiding / 52 p. - ISBN 907355621x: euro 17,96
- Werkboek deel 1: huishouden / 47 p. - ISBN 9073556171: euro 12,23
- Werkboek deel 2: schoonmaken droog / 47 p. - ISBN 907355618x: euro 12,23
- Werkboek deel 3: schoonmaken nat / 47 p. - ISBN 9073556198: euro 12,23
- Werkboek deel 4: wassen / 43 p. - ISBN 9073556201: euro 12,23
- Werkboek deel 5: verzorgen / 39 p. - ISBN 9073556406: euro 12,23

Praktische vaardigheden in beeld: Verzorging - koken / van den Berg, Anja; ter Haar, Lies; Kuijper, Han ...[et al.]. - Doetinchem: Edudesk, 2005
Doelgr.: 14 - 18 / buitengewoon onderwijs / Volwassenen;laaggeschoold
Vindplaats: or 4.3.9 prak / pa 8.5 prak

'Praktische vaardigheden in beeld' is bedoeld voor zorgleerlingen, kinderen van het speciaal onderwijs en laaggeschoolde anderstalige volwassenen. De serie wil de sociale redzaamheid bevorderen door het onderricht in allerlei praktische vaardigheden op een aangepaste vorm weer te geven. Dat betekent vooral minder verbaal en minder abstract. De serie bestaat uit verschillende thema's. Dit deel gaat over koken. Maar ook techniek en tuinonderhoud worden behandeld.

- Werkboek deel 1: maaltijden / 59 p. - ISBN 9073556384: euro 12,23
- Werkboek deel 2: tussendoortjes / 52 p. - ISBN 9073556384: euro 12,23
- Werkboek deel 3: werkbladen / 51 p. - ISBN 9073556392: euro 12,23
- Handleiding (deel 4) / 36 p. - ISBN 9073556406: euro 17,96

Praktische vaardigheden in beeld: Handvaardigheid en techniek / van den Berg, Anja; ter Haar, Lies; Kuijper, Han ...[et al.]. - Doetinchem: Edudesk, 2005

'Praktische vaardigheden in beeld' is bedoeld voor zorgleerlingen, kinderen van het speciaal onderwijs en laaggeschoolde anderstalige volwassenen. De serie wil de sociale redzaamheid bevorderen door het onderricht in allerlei praktische vaardigheden op een aangepaste vorm weer te geven. Dat betekent vooral minder verbaal en minder abstract. De serie bestaat uit verschillende thema's. In dit deel worden techniek en tuinonderhoud behandeld. In elk werkboek zit een voorlopige handleiding.

- Werkboek deel 1: de fiets / 52 p. - ISBN 9073556074: euro 12,23
- Werkboek deel 2: elektriciteit / 37 p. - ISBN 9073556082: euro 12,23

- Werkboek deel 3: klussen / 36 p. - ISBN 9073556090: euro 12,23
- Werkboek deel 4: vaardigheden hout / werkboek, 62 p. - ISBN 9073556104: euro 12,23
- Werkboek deel 5: werkstukken hout / werkboek, 55 p. - ISBN 9073556112: euro 12,23

Procesgericht Kindvolgsysteem voor Kleuters - Digitaal / Laevers, Ferre; Aerden, Ilse; Derycke, Claudine. - Leuven: CEGO (Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs), 2003. - [s.p.]. - ISBN 90-77343-20-2: euro 32,75
Doelgr.: 2 - 6
Vindplaats: or 4.1.7 proc

Dit kindvolgsysteem heeft tot doel kleuterleid(st)ers te ondersteunen in het periodisch doorlichten van hun klasgroep en van individuele kinderen. Het systeem beantwoordt aan een behoefte om alle proces- en productgerichte gegevens op een haalbare manier in één volgsysteem te integreren. Dit digitale programma loodst stapsgewijs doorheen alle fasen van het volgsysteem, van de klas- of groeps-screening tot en met de interventies. Het systeem is geprogrammeerd om tot en met het schooljaar 2008-2009 gebruikt te worden.

Procesgericht Kindvolgsysteem voor Leerlingen (KVS-L) / Laevers, Ferre. - Leuven: CEGO (Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs), 2004. - [s.p.]. - ISBN 90-74798-17-9: euro 28,00
Doelgr.: 6 - 12
Vindplaats: or 4.1.7 proc

Dit kindvolgsysteem heeft tot doel leerkrachten van de basisschool te ondersteunen in het periodisch doorlichten van hun klasgroep en van individuele kinderen. Het systeem loodst de leerkracht vanuit screening, via diagnose van de leerling en van de klas naar succesvolle interventies die ontwikkelingsbedreigde kinderen ten goede komen.

Romeo en Julia: Drama in de NT2-klas / Schoenaerts, Peter. - Leuven: Fast Forward, 2006. - 102 p. - ISBN 90-6403-689-6
Vindplaats: or 4.3.3 rome / pa 5.4 rome

Deze versie van het bekende toneelstuk van William Shakespeare is geschreven voor anderstaligen die Nederlands leren. Met ongeveer duizend frequente woorden wordt het verhaal in eenvoudig Nederlands verteld. Deze bundel bevat ook lesmateriaal en taal- en toneelspelletjes voor in de NT2-klas.

Uit Je Zelf Toepassen: Communicatieve vaardigheden / Goudswaard, Marléone; Dessens-Huijskens, Marianne; van Noordwijk, Koen; Ligtendag-Roijers, Lisette. - Meppel: Edu'Actief b.v., 2004. - 46 p. - ISBN 90-6053-4387: euro 162,67
Doelgr.: 12 - 18 / volwassenen;halfgevoerd. NT2 / beroepsopleiding
Vindplaats: or 4.3.8 uitj

Uit Je Zelf Toepassen is bedoeld voor de onder- en bovenbouw van het praktijkonderwijs (beroepsgerichte vorming). Het bevat materiaal voor het oefenen en generaliseren van vaardigheden die nodig zijn bij het spreken. Met het materiaal kunnen individuele trajecten voor de leerlingen worden uitgestippeld, afgestemd op hun eigen vaardigheidsniveau. Uit Je Zelf Toepassen dient gebruikt te worden naast een methode waarmee de leerlingen de communicatieve vaardigheden eerst in een veilige situatie in de klas trainen.

LOGO-Art.: Verzamelplaten: Praatplaten met klankversjes / Baarda, Diana; de Boer-Jongsma, Neeke; Haasjes-Jongsma, Wenda. - Ternat: Baert, 2001. - III-XVIII, 277 p. - (LOGO-Art.): euro 80,19
Doelgr.: 4 - 9
Vindplaats: or 4.2.9 verz

Deze map bestaat uit een kopieerband met in totaal 134 praatplaten, klankversjes en woordenlijsten om te kopiëren voor eigen gebruik. In de map komen eerst de medeklinkers en daarna de klinkers en de tweeklanken aan de orde. Omdat de verzamelplaten zowel voor de logopedie als voor het onderwijs (voorbereidend en aanvankelijk leesonderwijs) is ontwikkeld, komen deze twee werkvelden in aparte hoofdstukken aan de orde. Hoofdstuk 1 betreft de logopedie en in hoofdstuk 2 komt het onderwijs aan bod.

1.1.2. Volwassenenonderwijs

Doorstart 2: Nederlands op KSE niveau 2 / Bus, H.; Schinkel, R.; Ariëns, K. - Meppel: Edu'actief, 2001.
Vindplaats: pa 3 door

'Doorstart' is het vervolg op 'Taalstart' en is bedoeld voor jongeren uit het beroepsopleiding of de volwasseneneducatie. Het is een methode voor onderwijs in praktisch taalgebruik waarin zowel schriftelijke als mondelinge taalvaardigheid aan de orde komen en individuele en groepsopdrachten zijn opgenomen.

- cursistenboek, 214 p. - ISBN 9060530888: euro 31,53
- cd-rom. - ISBN 9789061219323: euro 36,17
- brochure 'Antwoorden en luisterteksten', 47 p. - ISBN 9060531698: euro 18,00

Doorstart 3: Nederlands op KSE niveau 3 / Bus, H.; Schinkel, R.; Ariëns, K. - Meppel: Edu'actief, 2002.
Vindplaats: pa 3 door

'Doorstart' is het vervolg op 'Taalstart' en is bedoeld voor jongeren uit het beroepsopleiding of de volwasseneneducatie. Het is een methode voor onderwijs in praktisch taalgebruik waarin zowel schriftelijke als mondelinge taalvaardigheid aan de orde komen en individuele en groepsopdrachten zijn opgenomen.

- cursistenboek, 225 p. - ISBN 906053168x: euro 31,53
- cd-rom. - ISBN 9060531701: euro 39,76
- brochure 'Antwoorden en luisterteksten', 52 p. - ISBN 9060531701: euro 18,00

Dubbelklik: Beginnen op de computer / Klompenhouwer, Isabelle; van Osnabrugge, Hannie. - Bussum: Coutinho, 2003. - [s.p.]: euro 19,00
Vindplaats: pa 3.1 dubb

Dubbelklik is een interactief cd-romprogramma waarmee beginners met weinig schoolopleiding kennis kunnen maken met de computer. Het programma bestaat uit zes lessen: in de eerste twee lessen leren de cursisten klikken met de muis en typen met het toetsenbord, in les 3 en 4 schrijven en tekenen zij met de computer, en in de laatste lessen kijken zij op het internet en versturen ze een e-mail. Elke les begint met een inleidend filmpje, gevolgd door oefeningen en een vrijere slotopdracht. De instructie is geheel auditief, speciaal voor mensen die niet goed Nederlands kunnen lezen. Bij de cd-rom hoort uitgebreide ondersteuning voor docent én cursist op het internet: www.coutinho.nl/dubbelklik.

Dutch for Dummies / Kwakernaak, Margreet. - [S.I.]: Pearson Education Benelux, 2006. - 375 p. - ISBN 9789043008921: euro 32,95
Vindplaats: pa 4 dutc

Dutch For Dummies is speciaal voor iedereen die op een duidelijke manier vanuit het Engels snel Nederlands wil leren. Met behulp van een audio-cd leert de lezer de basisvocabulary en grammatica. Daarnaast geeft het veel informatie over de cultuur van Nederland. De methode is geschikt voor zowel absolute beginners en brengt de cursisten tot een taalbeheersingsniveau dat hen in staat stelt te communiceren in eenvoudige dagelijkse taalgebruikssituaties. Thema's die aan bod komen zijn o.a. het dagelijks leven, boodschappen doen, eten en drinken, een vergadering, wonen, kranten en tijdschriften, op zakenreis.

Hogerop!: De puntjes op de i: Nederlands voor gevorderde anderstaligen [werkboek + dvd] / Geurtsen, Winnie; Giezenaar, Ghislaine; van Deijck, Ada. - Utrecht: NCB, 2006. - 260 p. - ISBN 9055172588: euro 52,48
Vindplaats: pa 3 hoge

Hogerop! is een methode Nederlands als tweede taal, geschreven voor hoogopgeleide (ver)gevorderde volwassen anderstaligen die in Nederland willen werken of een studie willen volgen en voor studenten Nederlands als vreemde taal aan een buitenlandse universiteit of instelling. Bestaande cursussen of methodes die op dit niveau voorhanden zijn, zijn echter vaak gericht op een deelvaardigheid zoals spreekvaardigheid, schrijfvaardigheid of woordenschat. Bij het ontwikkelen van Hogerop! is ernaar gestreefd het hele spectrum aan vaardigheden aan te bieden. Tevens is er aandacht voor cultuur. In de bijlagen vindt u de sleutel voor de opdrachten, aanvullende uitleg, transcripties van de audio- en beeldfragmenten en extra oefenmateriaal.

Nieuwe start! 1: Deel 1: voor beginners: Nederlands voor laag opgeleide anderstaligen / Roël, Petra; Zijlmans, Lidy. - Utrecht: NCB, 2006. - 47 p. - ISBN 90-5517-413-0: euro 31,21
Vindplaats: pa 2 nieu

NT2-leerboek voor laagopgeleide anderstaligen. De leergang is zo opgesteld dat niet alleen Nederlands, maar ook enige maatschappijoriëntatie en maatschappelijke redzaamheid wordt verworven. Het lesmateriaal kan gebruikt worden voor groepen met absolute beginners, maar biedt ook veel leerstof voor hen die al wat kennis van de taal hebben. De cursisten dienen wel gealfabetiseerd te zijn. Het pakket bestaat uit een cursistenboek en portfolioschrift (reeds aanwezig in de collectie), een docentenhandleiding en een audio-cd.

- audio-cd. - ISBN 90-5517-101-8: euro 27,90
- handleiding, 141 p. - ISBN 90-5517-422-X: euro 27,00

Poëzie anders / Steunpunt Nederlands als vreemde taal. - Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2005. - 67 p.
Vindplaats: pa 5.2 poëz

Om literatuur en taalverwerving ook op het niveau van beginnende en half gevorderde leeders van het Nederlands als vreemde taal te integreren is bij het Steunpunt een pakket lesmateriaal ontwikkeld: Poëzie Anders. Het materiaal bestaat uit twintig lessen. De lessen bevatten verschillende onderdelen: een gedicht, verwerkingsopdrachten en aanwijzingen voor de docent. De gedichten zijn geordend van makkelijk naar moeilijk.

Praktische vaardigheden in beeld: Verzorging - huishoudkunde / van den Berg, Anja; Buitinga-Beltman, Ans; Kamminga, Marian ...[et al.]. - Doetinchem: Edudesk, 2005.
Doelgr.: 14 - 18 / buitengewoon onderwijs / Volwassenen;laaggeschoold
Vindplaats: or 4.3.9 prak / pa 8.5 prak

'Praktische vaardigheden in beeld' is bedoeld voor zorgleerlingen, kinderen van het speciaal onderwijs en laaggeschoolde anderstalige volwassenen. De serie wil de sociale redzaamheid bevorderen door het onderricht in allerlei praktische vaardigheden op een aangepaste vorm weer te geven. Dat betekent vooral minder verbaal en minder abstract. De serie bestaat uit verschillende thema's. Dit deel behandelt huishoudkunde.

- Handleiding / 52 p. - ISBN 907355621x: euro 17,96
- Werkboek deel 1: huishouden / 47 p. - ISBN 9073556171: euro 12,23
- Werkboek deel 2: schoonmaken droog / 47 p. - ISBN 907355618x: euro 12,23
- Werkboek deel 3: schoonmaken nat / 47 p. - ISBN 9073556198: euro 12,23
- Werkboek deel 4: wassen / 43 p. - ISBN 9073556201: euro 12,23
- Werkboek deel 5: verzorgen / 39 p. - ISBN 9073556406: euro 12,23

Praktische vaardigheden in beeld: Verzorging - koken / van den Berg, Anja; ter Haar, Lies; Kuijper, Han ...[et al.]. - Doetinchem: Edudesk, 2005
Doelgr.: 14 - 18 / buitengewoon onderwijs / Volwassenen;laaggeschoold
Vindplaats: or 4.3.9 prak / pa 8.5 prak

'Praktische vaardigheden in beeld' is bedoeld voor zorgleerlingen, kinderen van het speciaal onderwijs en laaggeschoolde anderstalige volwassenen. De serie wil de sociale redzaamheid bevorderen door het onderricht in allerlei praktische vaardigheden op een aangepaste vorm weer te geven. Dat betekent vooral minder verbaal en minder abstract. De serie bestaat uit verschillende thema's. Dit deel gaat over koken. Maar ook techniek en tuinonderhoud worden behandeld.

- Werkboek deel 1: maaltijden / 59 p. - ISBN 9073556384: euro 12,23
- Werkboek deel 2: tussendoortjes / 52 p. - ISBN 9073556384: euro 12,23
- Werkboek deel 3: werkbladen / 51 p. - ISBN 9073556392: euro 12,23
- Handleiding (deel 4) / 36 p. - ISBN 9073556406: euro 17,96

Praktische vaardigheden in beeld: Handvaardigheid en techniek / van den Berg, Anja; ter Haar, Lies; Kuijper, Han ...[et al.]. - Doetinchem: Edudesk, 2005

'Praktische vaardigheden in beeld' is bedoeld voor zorgleerlingen, kinderen van het speciaal onderwijs en laaggeschoolde anderstalige volwassenen. De serie wil de sociale redzaamheid bevorderen door het onderricht in allerlei praktische vaardigheden op een aangepaste vorm weer te geven. Dat betekent vooral minder verbaal en minder abstract. De serie bestaat uit verschillende thema's. In dit deel worden techniek en tuinonderhoud behandeld. In elk werkboek zit een voorlopige handleiding.

- Werkboek deel 1: de fiets / 52 p. - ISBN 9073556074: euro 12,23
- Werkboek deel 2: elektriciteit / 37 p. - ISBN 9073556082: euro 12,23
- Werkboek deel 3: klussen / 36 p. - ISBN 9073556090: euro 12,23
- Werkboek deel 4: vaardigheden hout / 62 p. - ISBN 9073556104: euro 12,23
- Werkboek deel 5: werkstukken hout / 55 p. - ISBN 9073556112: euro 12,23

Romeo en Julia: Drama in de NT2-klas / Schoenaerts, Peter. - Leuven: Fast Forward, 2006. - 102 p. - ISBN 90-6403-689-6

Vindplaats: or 4.3.3 rome / pa 5.4 rome

Deze versie van het bekende toneelstuk van William Shakespeare is geschreven voor anderstaligen die Nederlands leren. Met ongeveer duizend frequente woorden wordt het verhaal in eenvoudig Nederlands verteld. Deze bundel bevat ook lesmateriaal en taal- en toneelspelletjes voor in de NT2-klas.

Softwarekurs für Anfänger Niederländisch / Beelen, Hans. - Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2006. - [s.p.]. - (Pons). - ISBN 3125612748: euro 46,43
Vindplaats: pa 4 pons

Zelfstudie cursus Nederlands vanuit het Duits voor beginnende tweedetaalleerders, op cd-rom.

De tijd die ik nooit meer vergeet en andere verhalen / [s.n.]. - Rockanje: De Stiep Educatief, [s.a.]. - [s.p.]. - ISBN 90-5117-9464: euro 45,00
Vindplaats: pa 5.2 tijd

Lees- en lesmateriaal voor laagopgeleide Nederlandstalige en anderstalige volwassenen. De cd-rom bevat zeven verhalen geschreven door cursisten van de basiseducatie, een docentenhandleiding met tips en informatie over het gebruik van de verhalen in de les en een artikel over zelf schrijven met de klasgroep.

Woordenlijsten bij de Delftse methode: Nederlands voor buitenlanders / Montens, F.; Sciarone, A.G.; Grezel, J.E. - Mepel: Boom, 2006.

Vindplaats: pa 2 nede

- Woordenlijst Bulgars, 29 p. - ISBN 90-5352-649-8: euro 9,35
- Woordenlijst Japans, 32 p. - ISBN 90-5352-654-4: euro 9,35
- Woordenlijst Roemeens, 32 p. - ISBN 90-5352-659-5: euro 9,35
- Woordenlijst Tigrinya, 32 p. - ISBN 90-5352-664-1: euro 9,35
- Woordenlijst Grieks, 32 p. - ISBN 90-5352-651-x: euro 9,35
- Woordenlijst Chinees, 32 p. - ISBN 90-5352-650-1: euro 9,35
- Woordenlijst Hongaars, 29 p. - ISBN 90-5352-652-8: euro 9,35

- Woordenlijst Italiaans, 29 p. - ISBN 90-5352-655-2: euro 9,35
- Woordenlijst Spaans, 29 p. - ISBN 90-5352-662-5: euro 9,35
- Woordenlijst Litouws, 29 p. - ISBN 905352-893-8: euro 9,35
- Woordenlijst Thai, 46 p. - ISBN 90-5352-663-3: euro 9,35
- Woordenlijst Pools, 28 p. - ISBN 90-5352-657-9: euro 9,35

Zakelijke communicatie Nederlands op niveau: Economie / Zakelijke dienstverlening niveau 3 en 4 / Buwalda, I.; Meiers, G. - Meppel: Edu'actief, 1997. - 246 p. - ISBN 9789051179460: euro 44,19
Vindplaats: pa 3.1 zake

Een cursus Nederlands in zakelijke context voor beroepsopleidingen met gevorderde kennis van het Nederlands, waarbij zaken als notuleren, presenteren, corresponderen en omgaan met conflicten worden geoefend.

1.1.3. Hulpmiddelen bij het taalonderwijs

Colorcards activities: 101 ideas for children & adults / Harrison, Vanessa. - Bicester: Speechmark Publishing, 2006. - 147 p. - (Colorcards). - ISBN 9780863885518: euro 28,61
Vindplaats: lg 3 colo

Ideeënboek bij het gebruik van ColorCards.

Educatieve software: Nederlands, Duits, Engels, Toetsing / Nedercom. - Roden: Nedercom, 2006. - [s.p.]: euro 27,50
Vindplaats: lg 2 educ

Deze demo biedt de mogelijkheid verschillende oefeningen uit de verschillende programma's van Nedercom uit te proberen. Er zijn programma's op verschillende niveaus voor: Spelling, Formuleren/Stijl, Samenvatten, Grammatica Nederlands, Engels en Duits, Nieuw Nederlands en digitaal toetsen.

EigenWijsjes: Ontdek je innerlijke kracht / Westerkamp, B.; van Beers, L. - Duivendrecht: Dubbelzes, 2005. - [s.p.]. - ISBN 90-807593-1-7: euro 7,61
Vindplaats: lg 3 eige

EigenWijsjes zijn een speelse aanzet tot een beter zelfbeeld, bewustzijn en zelfvertrouwen. Kinderen die van jongs af aan gewend zijn om positief te denken, leggen de basis voor een goed zelfbeeld voor de rest van hun leven. EigenWijsjes helpen ze daarin op weg. Het kaartje dat een kind trekt, is op dat moment het perfecte EigenWijsje voor hem of haar. Het helpt positief te denken, op een eigenwijze en vernieuwende manier! Een pakje bevat 52

kaartjes met een krachtige, positieve zin met illustratie en 3 kaartjes met aanwijzingen voor gebruik.

Geïllustreerd basis-woordenboek / Boogaerts, L.; De Bruycker, G.; Van Dyck, R. ...[et al.]. - Brugge: Die Keure, 2002.
Vindplaats: lg 1 geïl

Een woordenboek gemaakt op maat van jongeren. Met een woordenbestand dat volledig aangepast is aan de klaspraktijk en aan de belangstellings sfeer en het taalgebruik van leerlingen uit het 4e, 5e en 6e leerjaar in Vlaanderen. Bij de trefwoorden vindt men beknopte taalkundige gegevens (getal, genus, hoofdtijden van het werkwoord, uitspraak). Na de trefwoorden staan een beknopte verklaring in vlotte, begrijpelijke taal; veel synoniemen; lemma in voorbeeldzin. Moeilijk te verklaren woorden worden mede verduidelijkt door middel van illustraties.

- woordenboek, 496 [+16] p. - ISBN 9062003745: euro 20,00
- handleiding, 87 p. - ISBN 9057510073: euro 7,50

Maxi Prentenlotto = Maxiloto scènes / [s.n.]. - Paris: Nathan, [s.a.]. - [s.p.]: euro 50,00
Vindplaats: lg 3 maxi

6 platen laten kinderen zien in hun dagelijkse omgeving: in de keuken, de badkamer, de slaapkamer, de speelzaal, de verhoek, tijdens een picknick. De kinderen moeten in de taferelen gefotografeerde voorwerpen terugvinden en herkennen op de 36 kleine kaarten en deze op de grondplaat leggen. Bij elke fotoplaat horen 6 kleinere kaarten waarop voorwerpen uit hun verband zijn afgebeeld.

New amigos: Het talenspel / Patey, Lakki. - Beek: University Games, 2006. - [s.p.]. - ISBN 3330032835: euro 39,95
Vindplaats: lg 3 newa

Een bordspel dat verschillende prijzen heeft gewonnen. Het is een spel in de traditie van Triviant, maar in dit spel staan geen weetjes in verschillende categorieën, wel het vertalen van woorden en zinnen centraal. In deze versie met het Engels als ondersteuningstaal moet er vertaald worden van het Engels naar het Nederlands en vice versa. Het spel kan op 3 verschillende niveaus worden gespeeld (beginners, gevorderd, expert).

Puzzel mee! Puzzels voor weinig ervaren lezers met variatie in niveau, vorm en moeilijkheidsgraad / van Adrichem, Ria; van de Wetering, Leonie. - Rockanje: De Stiep Educatief, 2006. - 8 + 10 p. - ISBN 90-71740-85-4: euro 20,00
Vindplaats: lg 3 puzz

Puzzels zijn een middel om op een speelse manier te oefenen met diverse taalaspecten en om de variatie in werkvormen te vergroten. Dit is een eerste serie puzzels voor weinig ervaren lezers met variatie in niveau, vorm en moeilijkheidsgraad. Puzzels om in te zetten in de lespraktijk, met diverse doelen en om deelnemers zelfstandig mee te laten werken.

Reisewörterbuch Niederländisch / Beelen, Hans. - Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2004. - 303 p. - (Pons). - ISBN 3125181151: euro 14,47
Vindplaats: lg 1 pons

Reiswoordenboekje met woordenlijstjes en veelgebruikte uitdrukkingen, met vertaling naar het Duits.

Spel van de woordfamilies = Jeu des familles mots / [s.n.]. - Paris: Nathan, [s.a.]. - [s.p.]: euro 37,98
Vindplaats: lg 3 spel

Dit materiaal voor mondeling taalgebruik voor kinderen vanaf 5 jaar zet aan tot het spontaan ontdekken van de grammaticale logica van een zin. Een reeks prenten toont 6 dieren (onderwerp), die iets doen (werkwoord). Om de zin samen te stellen formuleert het kind vragen waardoor verschillende elementen waaruit een zin bestaat (onderwerp, werkwoord, bepalingen) duidelijk worden. Op een eerste spelniveau helpen de referentiestroken om de zinnen samen te stellen. Verscheidene families kunnen samengesteld worden: de dieren (onderwerp), de handelingen (werkwoord), de kleuren (bepaling). Een uitgebreide handleiding bepaalt de groepen en geeft mogelijke uitbreidingen van deze activiteit.

Symbolix: Lebensmittel: [Levensmiddelen] / Westenhoff, Birgit. - [S.I.]: Prolog, [s.a.]. - 32 prentkaarten + 1 spelregelskaart.: euro 14,03 (set van 3)
Vindplaats: lg 3 symb

Leuk kaartspel, gespeeld zoals 'Uno', over het thema levensmiddelen.

Symbolix: Spielen und lernen: Spelen en leren / Westenhoff, Birgit. - [S.I.]: Prolog, [s.a.]. - 32 prentkaarten + 1 spelregelskaart.: euro 14,03 (set van 3)
Vindplaats: lg 3 symb

Leuk kaartspel, gespeeld zoals 'Uno', over het thema spelen en leren.

Vocabulary: Vruchten en groenten: Woordenschat-plaatjes / Schubi. - Braunschweig: Schubi, [s.a.]. - [s.p.]: euro 35,40
Vindplaats: lg 3 voca

24 beeld- en woordkaarten in het Nederlands, Frans en Engels over groente en fruit. Op de woordkaarten komen geen lidwoorden voor.

Vocabular: De mens en het gezin (Familie): Woordenschat-plaatjes / Schubi. - Braunschweig: Schubi, [s.a.]. - [s.p.]: euro 35,40
Vindplaats: lg 3 voca

19 tekeningen en 27 woordkaarten in het Nederlands, Engels en Frans over familie. Op de woordkaarten komen geen lidwoorden voor.

Vocabular: In de school: Woordenschat-plaatjes / Schubi. - Braunschweig: Schubi, [s.a.]. - [s.p.]: euro 35,40
Vindplaats: lg 3 voca

24 beeld- en woordkaarten in het Nederlands, Frans en Engels over school. Op de woordkaarten komen geen lidwoorden voor.

Vocabular: Wonen: Woordenschat-plaatjes / Schubi. - Braunschweig: Schubi, [s.a.]. - [s.p.]: euro 35,40
Vindplaats: lg 3 voca

24 beeld- en woordkaarten in het Nederlands, Engels en Frans over wonen. Op de woordkaarten komen geen lidwoorden voor.

Vocabular: Kleding: Woordenschat-plaatjes / Schubi. - Braunschweig: Schubi, [s.a.]. - [s.p.]: euro 35,40
Vindplaats: lg 3 voca

24 beeld- en woordkaarten in het Nederlands, Engels en Frans over kleding. Op de woordkaarten komen geen lidwoorden voor.

Vocabular: Kalender en datum: Woordenschat-plaatjes / Schubi. - Braunschweig: Schubi, [s.a.]. - [s.p.]: euro 35,40
Vindplaats: lg 3 voca

36 beeld- en woordkaarten in het Nederlands, Engels en Frans over de kalender en datum. Op de woordkaarten komen geen lidwoorden voor.

Vocabular: Mijn lichaam: Woordenschat-plaatjes / Schubi. - Braunschweig: Schubi, [s.a.]. - [s.p.]: euro 35,40
Vindplaats: lg 3 voca

5 grote platen en 33 woordkaarten in het Nederlands, Engels en Frans over het lichaam. Op de woordkaarten komen geen lidwoorden voor.

Vocabular: Aanvullingsset Nederlands: Woordenschat-plaatjes / Schubi. - Braunschweig: Schubi, [s.a.]. - [s.p.]: euro 35,40
Vindplaats: lg 3 voca

Deze aanvullingsset bevat bepaalde en onbepaalde lidwoorden, kleuren en getallen in woord. De aanvullende set kan met elke willekeurige SCHUBI Vocabular set

gecombineerd worden. 12 kaarten met de basiskleuren, 24 kaarten met getallen en circa 100 woordkaarten.

Vocabular: Eten en drinken: Woordenschat-plaatjes / Schubi. - Braunschweig: Schubi, [s.a.]. - [s.p.]: euro 35,40
Vindplaats: lg 3 voca

24 beeld- en woordkaarten in het Nederlands, Engels en Frans over eten en drinken. Op de woordkaarten komen geen lidwoorden voor.

1.2. Intercultureel onderwijs

13 Meesterlijke Schoolsketches / Kohl, Rüdiger; Pollet, Frank. - Waasmunster: Abimo, 2005. - 24 p. - ISBN 90-8664-002-8: euro 9,31
Doelgr.: 8 - 13
Vindplaats: or 3.2.7 13me

Sketches voor in de klas, voor andere klassen, voor weksluitingen of voor ouderavonden. Het uitbeelden van sketches bevordert de sociale vaardigheden van kinderen. Ze leren zich te uiten, samen te werken, een rol te spelen, na te denken over de opvoering, emoties te tonen, zich te verbeteren door oefening, zelfbewust op te treden, te improviseren, enz. Een goede sketch is kort, puntig, bevat goede dialogen en geeft de spelers de ruimte om zich in te leven. Per sketch worden naast de titel, rolspelers en de rolteksten ook suggesties voor het decor gegeven. Voor kinderen vanaf 8 jaar.

Amnestyvideo "Kinderrechten": Een verzameling educatieve materialen en methodieken: Lesmateriaal bij de video-films over kinderrechten / Van de Maele, Marc. - Antwerpen: Amnesty International Vlaanderen, [s.a.]. - 26 p.
Doelgr.: 12 - 18
Vindplaats: or 3.3.14 amne

Didactisch materiaal bij de films Janice Velasco, Een huis met een hart, The story of Marcus Houston.

Beetje boos / van Otterloo, Marly. - Tielt: Lannoo, 2006. - 24 p. - ISBN 9085683718: euro 12,95
Doelgr.: 5 - 7
Vindplaats: or 3.1.6 beet

Het tweede deel in een voor kleuters bedoelde serie over emoties. Vijf korte, herkenbare verhaaltjes waarin boosheid centraal staat. Deze spannende en vaak ook grappige vertellingen helpen kinderen hun eigen woede beter een plaats te geven en er soms zelfs een beetje om te lachen!

Bekijk het maar!: Training sociale vaardigheden / van Beugen, Camilla; Biemond, Hennie. - Doetinchem: Edudesk, 2004.

Doelgr.: 12 - 18 / buitengewoon onderwijs
Vindplaats: or 3.3.8 beki

Het programma bestaat uit een handleiding, pictogrammen, een videoband en een bordspel. Het beoogt de leerlingen te leren hoe ze sociale vaardigheden onder verschillende omstandigheden op een juiste manier gebruiken. Uitgangspunt is dat we leren door te kijken naar anderen. Observeren is een belangrijk aspect van dit lespakket. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van instructie, oefening, feedback en het vertellen van de vaardigheid naar de eigen situatie. Het trainingsprogramma bestaat uit een reeks lessen waarin de leerlingen kennismaken met een sociale vaardigheid, goede en foute voorbeelden van de videoband zien, en oefenen via rollenspel en bordspel. De leerlingen krijgen opdrachten die ze op school, tijdens stage of thuis gaan uitvoeren. Via het huiswerkboek krijgt de leerkracht informatie over de resultaten. Programma bestemd voor moeilijk lerende kinderen, voortgezet onderwijs, bewoners van gezinsvervangende tehuizen en dagverblijf ouderen.

- Handleiding, 62+89+28[+17] p. - ISBN 9073556546: euro 123,25 (incl. video en bordspel)
- Bordspel
- Video

Mag ik spelen?: CLIM-thema voor het derde jaar basisonderwijs / Vleurick, An; Paelman, Filip [red.]. - Antwerpen: Uitgeverij de Boeck, 2007. - 26[+37] p. - ISBN 9045519267: euro 45,00

Doelgr.: 10 - 12
Vindplaats: or 3.2.3 CLIM

Thematisch pakket voor het derde leerjaar met bronnenkaarten, activiteitenkaarten, antwoordkaarten en individuele taken voor de leerlingen en een themahandleiding voor de leerkracht. Het plezier van spelen staat voorop in dit thema. De activiteiten zijn speels en in de synthese moeten de leerlingen de gehele school betrekken bij een spelnamiddag. Onderweg verkennen ze het spelen in de wereld, het verband tussen spelen en leren, het nut van spelregels en de verschillende soorten spelen.

Een Climrek naar intercultureel leren. Extra hoofdstuk: Meervoudige intelligentie / Vleurick, An [red.]. - Antwerpen: Uitgeverij de Boeck, 2006. - lesmap, 23 p. - ISBN 90-455-2090-7: euro 6,00

Doelgr.: 3 - 7
Vindplaats: or 3.1.3 CLIM

Deze bundel over meervoudige intelligentie komt als extra hoofdstuk bij de bestaande uitgave 'Een climrek naar intercultureel leren'. In het hoofdstuk worden alle facetten besproken van meervoudige intelligentie. Telkens komen er enkele

voorbeeldactiviteiten aan bod waarin deze intelligentie tot uiting kan komen.

Verhuizen? Wat is dat?: CLIM-Thema voor de 3de graad basisonderwijs / Broekmans, Gerda; Paelman, Filip; Smolenaers, Marc ...[et al.]. - [S.l.]: Uitgeverij de Boeck, 2007. - 28 p.[+ 61 p.]. - ISBN 90-455-1927-5: euro 36,19
Doelgr.: 10 - 12
Vindplaats: or 3.2.3 CLIM

Dit thema draait rond het concept 'zich thuis voelen'. De leerlingen starten met een zoektocht naar de mobiliteit of de honkvastheid binnen de eigen familie. Vervolgens verkennen ze in een vijftal activiteiten hoe mensen op zoek zijn naar een thuis om in de synthese een engagement aan te gaan binnen de eigen school: een onthaalplan dat nieuwe leerlingen helpt om zich 'thuis' te voelen op school.

The emotion game / [s.n.]. - Doetinchem: Edudesk, [s.a.]. - [s.p.]: euro 58,58
Doelgr.: 6 - 13 / buitengewoon onderwijs / jongerenwerking / kinderwerking / opvoeders
Vindplaats: or 3.2.13 emot

Met dit spel is het mogelijk om spelenderwijs in te gaan op gevoelens en emoties van kinderen en jongeren. Het spel is in eerste instantie gemaakt voor kinderen met een verstandelijke beperking. Soms is het verwoorden van gevoelens moeilijk. Als kinderen trauma's of een emotionele achterstand hebben opgelopen, kunnen rechtstreekse vragen soms bedreigend zijn. Met dit spel kunnen moeilijke zaken toch besproken worden. De spelregels zijn zeer eenvoudig: het is een bordspel waarbij de dobbelsteen het aantal plaatsen vooruit bepaalt. Op ieder vakje moet de speler iets doen (ga twee stappen vooruit) of vertellen (Wat vind je niet leuk aan jezelf?). Het materiaal is duurzaam en zeer gebruiksvriendelijk. The Emotion Game is geschikt voor de leeftijd van 6 tot 13 jaar (en hun opvoeders/begeleiders) en kan met twee tot zes spelers gespeeld worden. Er is ook een aanvullende set over het thema seksualiteit.

- The emotion game - aanvullingsset seksualiteit / spel: euro 16,66

Intercultural Resource Pack: Intercultural communication resources for language teachers / Utley, Derek. - Cambridge: Cambridge University Press, 2004. - 111 p. - ISBN 9780521533409: euro 50,45
Doelgr.: 15 - 18 / leraren / vormingswerk / voorlichters / Volwassenen
Vindplaats: or 3.3.4 inte

Interculturele vaardigheden zijn belangrijk voor een goede internationale communicatie. Dit bronnenboek wil bijdragen tot een beter begrip van interculturaliteit en tot de ontwikkeling van interculturele communicatieve vaardigheden via 50 verschillende opdrachten. Bij elke opdracht

vindt de leerkracht uitgebreide informatie, met een beschrijving van de werkwijze en mogelijke resultaten, alsook suggesties voor aanvullende lectuur. Aan bod komen vragen als 'wat is cultuur?', 'Hoe vertel je anderen over je eigen cultuur?', 'Hoe praat je over de cultuur van de organisatie waarbij je werkt of studeert?' en andere belangrijke culturele onderwerpen. Het boek bevat ook algemene informatie over interculturele communicatie en aanbevolen lectuur.

Klein, klein klimmertje / Paelman, Filip. - Antwerpen: Uitgeverij de Boeck, 2007. - 39 p. - (CLIM). - ISBN 9045520257: euro 23,00
Doelgr.: 2 - 8
Vindplaats: or 3.1.3 klei

CLIMrek werd ontwikkeld voor de kleuterschool en de eerste graad van het lager onderwijs. Toch krijgen de allerkleinsten niet voldoende waar ze recht op hebben. Daarom werd Klein, klein Klimmertje ontwikkeld. Hierin vind je uitgewerkte CLIM-activiteiten waarin kleuters zo vrij mogelijk de wereld kunnen verkennen. Een verzameling van kleinere en grotere activiteiten leren de peuters en de kleinste kleuters omgaan met de diversiteit in de wereld rondom hen.

Mijn familie: Van de jongste tot de oudste / Ipenburg, Rien; Vanloo, Riet. - Averbode: Altiora, 2001. - 35 p. - ISBN 9031716952: euro 10,95
Doelgr.: 4 - 8
Vindplaats: or 3.1.5 mijn

Dit boek voor kleine kinderen vertelt over alle soorten families en familierelaties, dus ook over gescheiden en hertrouwde ouders, adoptiekinderen, enz. Elk kind zal zijn eigen familie in dit boek terugvinden. Aan de hand van spelletjes kan het de stamboom tekenen, vertellen hoe zijn ouders elkaar hebben ontmoet, of ontdekken hoe zijn grootouders leefden toen ze jong waren. Mijn familie is het tweede deel van vijf prentenboeken waarin sociale en emotionele onderwerpen aan bod komen, op niveau van kinderen van 4 tot 8 jaar. Met activiteiten en tips voor ouders en begeleiders.

Pesten. Wat vind jij?: Een informatieboek met veel overlevingstips / van Dugteren, Trix. - Tiel: Lannoo, 2006. - 72 p. - ISBN 9085681229: euro 11,95
Doelgr.: 9 - 12
Vindplaats: or 3.2.7 pest

Een zelfhulpboek voor kinderen die gepest worden. In 10 hoofdstukken worden diverse herkenbare probleemsituaties geschetst. Kinderen komen zelf aan het woord en elk hoofdstuk wordt afgesloten met bruikbare tips. Er is veel aandacht voor pesten via het internet.

Pesten op school: een actieprogramma. DVD "Een prettige dag gehad?" / V. Stevens, P. Van Oost - Leuven: Garant / euro 29,00
Doelgr.: 10 - 14
Vindplaats: or 3.2.7 pest

De film vertelt het verhaal van Arne en Lien, een jongen van 14 jaar en een meisje van 12 jaar, die beiden gepest worden. In de film wordt een schooldag gevolgd. De aansluitende didactische versie bevat 6 fragmenten uit de film waarbij telkens een personage of een gebeurtenis gevolgd wordt. Elk fragment vormt de start van een klasgesprek of een rollenspel.

Respect: Praktijkboek voor onderwijs en jeugdwerk / Visser, Geu; Tuinier, Jan Durk. - Utrecht: Stichting Vredeseducatie, 2006. - 132 p. - ISBN 9075104170: euro 136,75
Doelgr.: 12 - 16 / leraren S.O. / jongerenwerking
Vindplaats: or 3.3.4 resp

Het Praktijkboek is samengesteld voor docenten en (vrijwillige) medewerkers in het jeugdwerk. De werkvormen zijn gericht op scholieren en deelnemers van 12-16 jaar. Na enkele inleidingen over het waarom en de bedoelingen van het Praktijkboek, komen in twee artikelen de achtergronden en didactische mogelijkheden bij het thema respect aan de orde. Vervolgens wordt uitvoerig stilgestaan bij 5 thema's. Bij de beschrijving van de werkvormen krijgen opmerkelijke ervaringen speciale aandacht in de zogenaamde ervaringsstips. De werkvormen zijn wat betreft de bedoeling en de uitvoering uitgebreid beschreven maar kunnen door de docent en de begeleiders naar eigen inzicht worden aangepast aan de doelgroep en de omstandigheden. Alle materialen zoals werktekeningen, antwoordkaarten en schetsen die bij de werkvormen horen, zijn in het betreffende hoofdstuk opgenomen. In sommige gevallen wordt verwezen naar de bijlagen.

Senne & Sanne: Dossier Cordoba / Verhaegen, Marc. - [S.l.]: Komik, 2006. - 50 + [16] p. - (Senne & Sanne). - ISBN 90-78332-04-2: euro 42,95
Doelgr.: 10 - 18
Vindplaats: or 3.3.11 senn

Naast het verhaal vindt u een dossier van 16 pagina's met interessante achtergrondinformatie over de personages, bezochte locaties, inspiratiebronnen, uitleg over de islam, verwijderde scènes en het 7 pagina's tellende oorspronkelijke einde dat Marc Verhaegen in verband met de actuele gebeurtenissen in België volledig heeft herschreven en hertekend.

Sociaal vaardig? Lieve deugd: Gids voor de basisschool / Cuvelier, Ferdinand; Van Steen-debue, Annie; Naert, Willem ...[et al.]. - Brugge: Die Keure, 1996. - 167 p. - ISBN 9062008992: euro 15,70

Doelgr.: 6 - 12

Vindplaats: or 3.2.7 soci

Een gids voor sociale omgangskunde bij kinderen, voor de basisschool. Korte samenvatting van de huidige sociaal-psychologische inzichten, informatie rond de houdingen van de leerkracht en concrete didactische hints om kinderen aan het werk te zetten. Voorts is dit een infoboek rond relaties. Geen keurslijf, maar ruimte voor een creatieve aanpak in alle lessen. De drie componenten komen aan bod: relatiewijzen, communicatie en samenwerking. Volledig gericht op de eindtermen.

Spelen met de axenpoppen: Scenario's voor een poppenspel / Deschamps, Annemie; Herbots, Els. - Leuven: CEGO, 2006. - 158 p. - ISBN 9077343679: euro 16,00

Doelgr.: 3 - 7

Vindplaats: or 3.1.7 spel

Concreet materiaal voor wie met kleuters wil werken aan sociale vaardigheden a.d.h.v. de Axenroos. Via poppenkastverhalen worden de axen toegankelijker gemaakt voor kleuters. De verhalen zijn levendig en zitten vol humor en links naar het kleuterleven. Het boek bevat ook speeltips en achtergrondinformatie over de thematiek. In de bijlagen vindt men een aantal liedjes en patronen voor de handpoppen van de verschillende dieren.

L'apprentissage interculturel: T-kit / Martinelli, Silvio; Taylor, Mark, red. - Straatsburg: Council of Europe, 2003. - 107 p. Doelgr.: jongerenwerking / 12 - 18

Vindplaats: or 3.3.2 t-kit

Deze T-kit is een handboek met interactieve werkmethode om activiteiten te doen met jongeren rondom intercultureel leren.

Intercultural Learning: T-kit / Martinelli, Silvio; Taylor, Mark, red. - Straatsburg: Council of Europe, 2003. - 107 p. - ISBN 92-871-5364-7

Doelgr.: jongerenwerking / 12 - 18

Vindplaats: or 3.3.2 t-kit

Deze T-kit is een handboek met interactieve werkmethode om activiteiten te doen met jongeren rondom intercultureel leren.

Het verhaal van Bram: Een pleegzorgverhaal / Bollen, Debbie. - Genk: Pleeggezinnendienst Genk en omgeving, 2003. - 68 p. - ISBN 90-9017-694-2: euro 21,50

Doelgr.: 4 - 9

Vindplaats: or 3.1.6 verh

Het verhaal van Bram is een (voor)leesboek om kinderen voor te bereiden op pleegzorg. In het leesboek woont Bram met zijn vriendjes in het spelebos en verhuist

hij naar een pleeggezin. We lezen wat Bram allemaal meemaakt en hoe hij dit beleeft. Het kind krijgt zo informatie over alle stappen die gezet worden naar een pleegplaatsing toe.

Vertellen met Beertje Ploem = Parlons avec Ploum / [s.n.]. - Paris: Nathan, [s.a.]. - [s.p.]. - (Beertje Ploem): euro 70,00

Doelgr.: 2 - 5

Vindplaats: or 3.1.12 verte

Een affectief en creatief materiaal: Het leven van Ploem in 64 prenten om te beschrijven en te combineren. 3 drie-delige puzzels om samen te stellen aan de hand van het geschreven of zelf bedachte verhaal, met 6 gezichten met verschillende uitdrukkingen, 4 bovenlijven en 4 onderlijven.

Een wereld vol troost / Quirynen, Nele; Broere, Rien; Denoo, Joris...[et al.]. - Leuven: CEGO, 2006. - [s.p.]. - ISBN 90-77343-88-1: euro 109,65

Doelgr.: 5 - 12

Vindplaats: or 3.2.6 were

'Een wereld vol troost' is een materiaalset die kinderen tussen vijf en twaalf jaar helpt om over verlieservaringen te communiceren en zo, onder begeleiding van leerkrachten of andere volwassenen, met verlieservaringen te leren omgaan. Wie in de klas, op school of elders met een concrete verliessituatie geconfronteerd wordt, vindt zeker bruikbaar materiaal in deze koffer, samen met een leidraad om met dit materiaal aan de slag te gaan. De koffer biedt materiaal aan rond 15 uiteenlopende verliessituaties, die elk nog eens vanuit verschillende hoeken benaderd kunnen worden. Er is aandacht voor verhuizen, ziekte, echtscheiding, de dood van een huisdier, verloren lopen ...

Wonen op het dak. Lesmap / Van Slagmolen, Katleen, Antwerpen: Studio Globo, Mechelen: Bakermat, 2005 / lesmap + cd + boek. - ISBN 9074261191

Doelgroep: 10 - 11

Vindplaats: or 3.2.4 wone

Studio Globo werkte een projectmap uit over omgaan met diversiteit in de eigen samenleving. Het project bestaat uit een handleiding voor de leerkracht, een cd en een verhalenboek. De projectmap is - ook los van het simulatiespel in Studio Globo Antwerpen of Brussel - bruikbaar voor wie in de klas wil werken rond verschillen. Bedoeling van het project is op het spoor te komen van de rijkdom en de uitdaging van diversiteit. Positief leren omgaan met verscheidenheid is niet altijd even vanzelfsprekend en dus een werkpunt. Deze materialen stellen u in staat om op de eigen plek (school, klas) zelf een intercultureel project op te zetten. Deze map is een herwerkte versie van de vorige lesmap.

1.3. Ander didactisch materiaal

1.3.1. Basis- en secundair onderwijs

Doelpunt: Studie- en mentoraatslessen voor de basisvorming (VMBO) / Westerlanden, G. - Meppel: Edu'Actief b.v., 1996

Doelgr.: 12 - 14

Vindplaats: or 5.2.2 doel

Doelpunt helpt leerlingen in de eerste graad van het secundair onderwijs om zelfstandig te leren werken en studeren. Het werkboek bevat veel praktische oefenstof, afgewisseld met grappige illustraties. Onderwerpen die aan bod komen zijn: leren, begrijpend lezen, logisch denken, beschrijven en beoordelen, hoofd- en bijzaken, overeenkomsten en verschil, oorzaak en gevolg, het stellen en bereiken van doelen, concentratie. De link wordt steeds gelegd naar zelfstandig leren en naar de relaties met andere vakken.

• Werkboek / 111 p. - ISBN 90-5766-788-6: euro 22,24

• Docentenhandleiding / 42 p. - ISBN 90-6121-714-8: euro 19,84

De kracht van je stem!: G4: Informatief spel over de gemeente / De Kracht van je Stem; Centrum Informatieve Spelen. - Brussel: Vlaams Parlement, 2006. - [s.p.]: euro 35,00

Doelgr.: 10 - 18 / Volwassenen

Vindplaats: or 5.2.4 G4in

Een speldoos over de werking van de gemeente en de gemeenteraad. De doos bevat kaartjes met gebouwen of stads-elementen, kaarten met kennisvragen en partijkaarten. 'G4' kan gespeeld worden in een versie voor -13 jaar en een versie voor +13 jaar.

Uitkijk: Vandalisme: Project Algemene Vakken / Vaes, R.; Bex, G.; Coene, I. ...[et al.]. - Mechelen: Wolters Plantyn, 2006. - 245 p. + 54 p. - (Uitkijk). - ISBN 90-301-6470-4 + 90-301-8830-8: euro 21,91 + 6,29

Doelgr.: 14 - 18 / Volwassenen / beroeps-onderwijs

Vindplaats: or 5.2.3 uitk

Uitkijk bestaat uit een reeks werkmappen, speciaal ontwikkeld voor de lessen integratie algemene vakken in de tweede en derde graad BSO. Uitkijk behandelt per map een actueel thema dat jongeren in het BSO aanspreekt. In dit geval gaat het over vandalisme en werk zoeken. Met Uitkijk moeten de leerlingen zelf aan de slag: via gevarieerde opdrachten verwerven ze vaardigheden en kennis. Uitkijk is geschreven op maat van de leerlingen. Ook de lay-out en de cartoons zorgen voor een vlotte leesbaarheid. De Uitkijk-mappen zijn makkelijk in te schakelen in de lessen. Bovendien vindt de leerkracht een hoop achtergrondinformatie in de uitgebreide handleiding die bij elk thema voorzien is.

Uitkijk: Een grote stap...voor schoolverlaters: Project Algemene Vakken / Vaes, R.; Bex, G.; Coene, I. ...[et al.]. - Mechelen: Wolters Plantyn, 2004. - 70 + 270 p. - (Uitkijk). - ISBN 90-301-7637-3: euro 4,79 + 22,05
Doelgr.: 14 - 18 / Volwassenen / beroeps-
onderwijs
Vindplaats: or 5.2.1 uitk

Uitkijk bestaat uit een reeks werkmappen, speciaal ontwikkeld voor de lessen integratie algemene vakken in de tweede en derde graad BSO. Uitkijk behandelt per map een actueel thema dat jongeren in het BSO aanspreekt. In dit geval gaat het over schoolverlaters en werk zoeken. Met Uitkijk moeten de leerlingen zelf aan de slag: via gevarieerde opdrachten verwerven ze vaardigheden en kennis. Uitkijk is geschreven op maat van de leerlingen. Ook de lay-out en de cartoons zorgen voor een vlotte leesbaarheid. De Uitkijkmappen zijn makkelijk in te schakelen in de lessen. Bovendien vindt de leerkracht een hoop achtergrondinformatie in de uitgebreide handleiding die bij elk thema voorzien is.

Zet & Zip: Schoolloopbaanbegeleiding / VCLB Service CVBA. - [S.l.]: VCLB, 2002. - [s.p.]. - ISBN 90-77085-25-4: euro 7,65
Doelgr.: leraren L.O.
Vindplaats: or 5.1.1 zet&

Een zelfstudiepakket voor leerkrachten van het zesde leerjaar. Het pakket geeft leerkrachten een zicht op hun kennis van het onderwijslandschap en op hun opvattingen en visies op schoolloopbaanbegeleiding. Het leert hen antwoorden te vinden op de leemten in hun kennis.

1.3.2. Volwassenenonderwijs

Anders is ook mooi: Omgaan met verscheidenheid: Ouderenweek 2006 / Vlaams Ouderen Overleg Komitee. - Brussel: OOK vzw, 2006. - 44 p. - (OOK-Actueel).
Vindplaats: pa 8.10 ande

In dit extra nummer van de nieuwsbrief van het Ouderen Overleg Komitee en de Vlaamse Ouderenraad wordt aandacht besteed aan het thema "ouderen en diversiteit". De brochure bevat informatie over (omgaan met) verschillen tussen mensen en tips voor groepsactiviteiten rond dit thema.

Bij de hand: Thuisgericht Programma: Voor ouders met peuters (Nederlands) / Lan Tan, Mei. - Rotterdam: De Meeuw, 1994. Vindplaats: pa 8.1 bijd

Op de speelbladen in deze map voor ouders staat aangegeven hoe een bezigheid met kinderen plezierig en leerzaam kan verlopen. Zij kunnen een steun zijn bij het thuis herhalen van de activiteiten.

- speelbladen, 200 p.: euro 11,00
- handleiding, veelv. gepag.: euro 13,00

Huilen Boos zijn Ruzie: Omgaan met emoties bij kinderen van 0-8 jaar / van Hasselt-Mooy, Hanneke. - Amsterdam: SWP, 2004. - 111 p. - ISBN 90-6665-378-7: euro 13,43
Vindplaats: pa 8.1 huil

Huilen, boos zijn, ruzie bij kinderen zijn gevoelens en gedragingen waarmee opvoeders nogal eens worstelen. Dit boek wil hen meer inzicht bieden in emoties die een rol spelen bij dergelijk gedrag en reikt concrete richtlijnen aan hoe zij hier het beste mee om kunnen gaan. Daarbij besteedt de auteur ook aandacht aan de gevoelens en gedachten van de opvoeders zelf.

Mik op een job!: Solliciteren: iedereen kan het / ACV. - Brussel: ACV, [s.a.]. - 62 p.: euro 0,00
Vindplaats: pa 8.7 miko

Deze brochure geeft werkzoekenden heel wat nuttige en praktische tips om een job te vinden. Bovendien kan het helpen om een beter antwoord te geven indien je opgeroepen wordt door RVA om je zoekgedrag naar werk te verantwoorden.

Niet voor groentjes: Een cursus natuur en milieu voor de opleidingen maatschappijoriëntatie in de basiseducatie / Goos, Boudewijn. - Mechelen: VOOB, 2005.
Vindplaats: pa 8.6 niet

Het lespakket 'Niet voor groentjes' dekt de doelen 'natuur en milieu' in de opleidingen MO1 en MO2. Het bestaat uit een map voor cursisten, een docentenhandleiding en een cd-rom. Van februari tot november 2005 liep op het VOOB het project Niet voor Groentjes. In het kader van dat project werd lesmateriaal natuur en milieu ontwikkeld, inzetbaar in MO1 en MO2. Boudewijn Goos (CBE Klein-Brabant Rupelstreek Vaartland) ontwikkelde het pakket, Philippe Callens zorgde voor de eindredactie, Diane De Keyzer begeleidde het project. Financier en opdrachtgever was het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, cel Natuur- en Milieueducatie & -Informatie. Het lespakket bestaat uit een map voor cursisten, een docentenmap en een begeleidende cd-rom (met daarop de volledige cursistenmap). Als onderdeel van de overeenkomst met het ministerie heeft het VOOB aan ieder CBE twee gratis exemplaren bezorgd van het lespakket Niet voor Groentjes.

- map voor cursisten, 140 p.
- handleiding + cd-rom, 124 p.

Opvoedingsspel / Gerrickens, Peter; Verstege, Marijke; van Dun, Zjev. - 's Hertogenbosch: Gerrickens/training & advies, 2006. - [s.p.]: euro 13,60
Vindplaats: pa 8.1 opvo

Dit spel beoogt mensen aan de praat te krijgen over het opvoeden van kinderen en jongeren. Als ouder kunt u het spelen met uw partner, kinderen (boven de tien) of andere ouders. Het spel is ook geschikt voor iedereen die met kinderen of jongeren werkt of daarvoor wordt opgeleid. Het idee achter het spel is dat bij opvoeden drie invalshoeken een rol spelen. Uitgangspunten geven richting aan de opvoeding en bepalen hoe je wilt handelen. Voorbeelden hiervan zijn 'geef aandacht aan elkaar', 'ieders mening telt' of 'doe zelf wat je zelf kunt doen'. Een andere invalshoek zijn vaardigheden. Deze geven aan wat je moet kunnen als ouder of opvoeder. Voorbeelden zijn: 'beslissingen nemen', 'steun en geborgenheid bieden' of 'problemen op tijd bespreekbaar maken'. Vaardigheden bepalen mede of het je lukt om je uitgangspunten ook daadwerkelijk in praktijk te brengen. Tenslotte is er de invalshoek gebeurtenissen. Hierbij gaat het om situaties die bij ouders en jongeren vaak emotie oproepen en die soms verstrekkende gevolgen kunnen hebben. Voorbeelden zijn: 'gepest of gediscrimineerd worden', 'ruzie' of 'liefdesverdriet hebben'. De gekozen gebeurtenissen zijn gericht op jongeren vanaf 12 jaar. Voor elke invalshoek is er een set van 40 à 50 kaarten. Afhankelijk van de situatie, kun je bij het spelen van het spel een keuze maken uit een van deze invalshoeken. In de instructies vindt je spelregels voor zes verschillende spelvormen.

Opvoeden zó: Vertaalde dvd bij de oudercursus: Turks, Berber, Marokkaans-Arabisch, Papiament/Nederlands [dvd+kopieerbladen] / NIZW Jeugd. - Utrecht: NIZW Jeugd, 2006. - 2 uur 14 min. - ISBN 90-5957-366-8: euro 57,45 (pakket)
Vindplaats: pa 8 sow

Deze vertaalde dvd hoort bij de cursus 'Opvoeden zo' die over een 5-tal bijeenkomsten loopt. Diverse onderwerpen rond opvoeding van kinderen van 3-12 jaar worden besproken en vaardigheden geoefend. Thema's die in de cursus aan bod komen zijn: aandacht geven, prijzen, grenzen stellen, 'nee' zeggen en verbieden, negeren, apart zetten en vragen van ouders.

Werkboek naar werk: Interculturele loopbaantraining voor anderstaligen / Paalman, Marja. - Leersum: Uitgeverij VanDorp Educatief, 2005. - 189 p. - ISBN 90-77698-10-8: euro 20,00
Vindplaats: pa 8.7 opwe

WERKboek naar WERK bereidt anderstaligen voor op het vinden van een passende plaats op de arbeidsmarkt. Het is een echt werkboek. Aan de hand van bijna 150 opdrachten oefent de cursist onder meer vaardigheden als telefoneren, formele brieven schrijven, praten met mensen over hun beroep en informatie opvragen. Maar ook stelt hij een loopbaanbiografie,

een persoonsprofiel en een CV op. Zo ontstaat er een uitgebreid persoonlijk portfolio. Daarnaast onderzoekt de cursist de Nederlandse werkcultuur en vergelijkt deze met de werkcultuur van het land van herkomst. De Nederlandse arbeidsmarkt wordt onderzocht en de cursist verzamelt informatie over beroepen die bij hem/haar passen en onderzoekt welke eisen voor sommige beroepen gelden. Er wordt een loopbaanstappenplan gemaakt en geoeënd met solliciteren en presenteren.

Praktische suggesties voor de organisatie van een ouderbijeenkomst / Referentiegroep 'Actualisatie' van LOOPP - Velp: Loopp, 2004. - 23 p.: euro 5,00
Vindplaats: pa 8.2 prak

Deze handleiding is bedoeld als handig hulpmiddel en naslagwerk bij de voorbereiding van ouderbijeenkomsten met een pedagogisch thema. Zo wordt een opsomming gegeven van organisatorische aandachtspunten en worden tips gegeven voor het werken met groepen ouders.

Verliefd op internet: Over het internetgedrag van pubers / Pardoën, Justine; Pijpers, Remco. - Amsterdam: SWP, 2006. - 140 p. - ISBN 90-6665-784-7: euro 12,66
Vindplaats: pa 8.1 verl

Verliefd op internet biedt een onthullende blik in de digitale jeugdcultuur van dit moment, die voor de meeste volwassenen nog grotendeels verborgen is. De auteurs schetsen een helder beeld van de ontluikende seksualiteit van pubers, en de manier waarop ze daar online mee experimenteren. Daarnaast geeft het boek een praktisch antwoord op de vraag hoe je daar als ouders het beste mee kunt omgaan.

Woelie's groeiboek: Methodieken voor leerondersteuning / Roef, Lieve; Keygnaert, Henk. - Antwerpen: KIDS (Kansen in de Stad), [s.a.]. - 91 p.
Vindplaats: pa 8.2 woel

Vanuit het Antwerpse SIF-project 'Leerondersteuning buiten de school in wijkgerichte context' is 'Woelie's groeiboek' ontstaan. Doel van het project was op een experimentele manier wijkgerichte leerondersteuning aan te bieden buiten de school. Op langere termijn wilde men een methodiek voor deze leerondersteuning ontwikkelen. Aan de hand van verhaaltjes waarin Woelie voorkomt, wordt er samen met de kinderen én hun ouders door middel van spelend leren/lerend spelen, gewerkt aan leervaardigheden.

1.4. Mondiale vorming

Afvalverwerking [Informatief boek] / Morgan, S. - Harmelen: Ars Scribendi, 2000. - 32 p., geïll. - (Aarde en Milieu). - ISBN 9054953721.

Doelgr.: 10 - 14

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 09.04.082

Aarde & Milieu is een kennismaking met ecologie en milieukunde. Elk deeltje gaat over een aspect van de wereld om ons heen en vertelt over de dingen die veranderen en hoe we kunnen zorgen voor een evenwichtige natuur. In 'afvalverwerking' komen onder andere de volgende onderwerpen aan de orde: de dagelijkse afvalproductie; kuilen in de grond; energie uit afval; afval uit energie; nucleair afval; vervuild water; chemisch afval; recyclen van afval; recyclen van glas, metaal en papier.

Aids [Documentatiemap] / De Ridder, Harry. - Nijmegen: C.M.O., 2006. - 33 p., geïll. - (Scriptiepakket).

Doelgr.: 12 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 03.06.021

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. In deze aflevering wordt uitgelegd wat Aids of HIV is en hoe het zich verspreidt. Verder zijn er hoofdstukken over 'aids in de media', 'de bestrijding van aids', 'aids en religie', aidsorganisaties en aids wereldwijd.

Argentinië [Informatief boek] / Frank, Nicole. - Harmelen: Ars Scribendi, 2002. - 80 p., geïll. - (Landen van de Wereld). - ISBN 9054956321.

Doelgr.: 12 - 16

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T AME/ARG.08

docAtlas Antwerpen: A AME/ARG.005

In deze serie komen landen van alle continenten aan bod. De boeken bieden de lezer naast belangrijke up-to-date informatie ook prachtige foto's van het land. Het verleden en de recente geschiedenis worden uitgebreid behandeld en er wordt informatie gegeven over o.a. het leven in de grote stad en op het platteland, over kunst en cultuur, eten en drinken. Spaanse ontdekkingsreizigers zetten in de

zestiende eeuw voet aan wal in ARGENTINIË en slaagden er in nederzettingen te stichten, ondanks de vijandige houding van de Indiaanse stammen die er woonden. De huidige generatie Argentijnen is trots op zijn land en ziet de toekomst met vertrouwen en optimisme tegemoet. Als eerbetoon aan de inwoners van het op zeven na grootste land van de wereld neemt dit boek je mee op een fantastische tocht, van de Iguazú-watervallen naar de Aconcagua in de Andes, van de gaucho's op de pampa's naar de inwoners van de wereldstad Buenos Aires, en van de rustgevende stranden aan de oostkust naar voetbalwedstrijden waarbij de emoties vaak hoog oplopen.

Argentinië [Documentatiemap] / De Ridder, Harry. - Nijmegen: C.M.O., 2002. - 33 p. - (scriptiepakket).

Doelgr.: 12 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A AME/ARG.004

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. De aflevering gaat over Argentinië, de natuur en de cultuur, de kolonisatie en onafhankelijkheid. Er zijn verder hoofdstukken over de economische voorspoed in de 19de eeuw, de periode van Peron, Che Guevara, Pinochet en de 'vuile oorlog'. Tenslotte is er ook aandacht voor de speciale band tussen Nederland en Argentinië.

Bangladesh [Lesbrief, tijdschrift] / Vandevoorde, Helga. - Brussel: Studio Globo, 2007. - 8 p., geïll. - (wereldreis).

Doelgr.: 6 - 12

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T AZI/BAN.21, T AZI/BAN.21a, T AZI/BAN.21b

docAtlas Antwerpen: A AZI/BAN.005 i, A AZI/BAN.005 j, A AZI/BAN.005 k

Wereldreis is een lesbrief bij de wereldkalender van 11.11.11. Elke maand wordt het land of thema van de foto uit de doeken gedaan. Je krijgt steeds achtergrondinformatie over dit land of thema, een beschrijving van de foto, een brief bij de foto en allerlei lessuggesties en werkbladen. In elke uitgave krijg je ook een reisverslag van Lien. Ze vertelt je elke maand haar avontuur op wereldreis. Deze aflevering gaat over Bangladesh, er is o.a. aandacht voor het thema communicatie.

Denemarken: groenland [Lesbrief, tijdschrift] / Vandevorde, Helga. - Brussel: Studio Globo, 2006. - 8 p., geïll. - (Wereldreis).

Doelgr.: 6 - 12

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T EUR.42, T EUR.42a, T EUR.42b

docAtlas Antwerpen: A EUR/EUR.022, A EUR/EUR.022 a, A EUR/EUR.022 b

Wereldreis is een lesbrieft bij de wereldkalender van 11.11.11. Elke maand wordt het land of thema van de foto uit de doeken gedaan. Je krijgt steeds achtergrondinformatie over dit land of thema, een beschrijving van de foto, een brief bij de foto en allerlei lessuggesties en werkbladen. In elke uitgave krijg je ook een reisverslag van Lien. Ze vertelt je elke maand haar avontuur op wereldreis. Deze aflevering gaat over Groenland, het thema is duurzame milieu.

Duurzame ontwikkeling [DVD, lesmap] / 11.11.11. - Brussel: 11.11.11, 2006. - 28 p., dvd: 11 min.

Doelgr.: 16 - 18

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 09.02.73

docAtlas Antwerpen: A 09.03.058

Aan de hand van de dvd "Indonesië, niets mee te maken?" wordt er ingegaan op het 7de punt van de millenniumdoelstellingen "Een duurzaam milieu garanderen". 11.11.11 wil hiermee een instrument aanbieden om dit thema in de klas te ontleden: wat is duurzame ontwikkeling, welke rol kunnen wij en zij er in spelen, wat is de haalbaarheid ervan?

Ethiopië [Documentatiemap] / Hovens, Mart. - Nijmegen: CMO, 2004. - 23 p. - (Scriptiepakket).

Doelgr.: 10 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A AFR/ETH.008

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk.

Gelijke rechten voor mannen en vrouwen? [Informatief boek] / Haughton, Emma. - Harmelen: Ars Scribendi, 2006. - 32 p., geïll. - (Standpunten). - ISBN 9055661546

Doelgr.: 12 - 18

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 03.02.20

docAtlas Antwerpen: A 03.02.020

In de reeks STANDPUNTEN worden maatschappelijke kwesties aan de orde gesteld op een prikkelende manier, die uitdaagt tot debat. Aan de hand van provocerende citaten worden tegengestelde standpunten belicht. De heldere tekst beoogt een objectieve zienswijze, maar impopulaire meningen worden niet geschuwd. Dit boek gaat over de 'gelijke rechten tussen mannen en vrouwen'. Praktische taakverdeling of ouderwetse stereotypen? Carrière maken of ouder die er niet is? Evenwicht herstellen of discriminatie? Hebben mannen en vrouwen gelijke rechten?

Gezonde Zeeën [Informatief boek] / Inskipp, Carol. - Harmelen: Ars Scribendi, 2006. - 48 p. - (Aarde en Milieu). - ISBN 905661821.

Doelgr.: 10 - 14

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 09.02.72

docAtlas Antwerpen: A 09.04.079

Aarde & Milieu is een kennismaking met ecologie en milieukunde. Elk deeltje gaat over een aspect van de wereld om ons heen en vertelt over de dingen die veranderen en hoe we kunnen zorgen voor een evenwichtige natuur:

Welke invloed heeft het afval van chemicaliën die worden gebruikt in de landbouw op de ijsbeer? Wat voor invloed heeft klimaatverandering op de zeeën en oceanen? Waarom zijn zeeschildpadden in gevaar door vervuiling met plastic? Waarom neemt wereldwijd de visstand af? In Gezonde zeeën worden allerlei zaken rondom de gezondheidstoestand van de wereldzeeën en de mensen en dieren die voor hun overleven afhankelijk van de zee zijn belicht, van duurzame visserij tot aan ecotoerisme. Uitgelegd wordt wat wordt verstaan onder een duurzame toekomst voor onze zeeën, en wat wij zelf kunnen doen om daaraan bij te dragen.

Hoeganda? (basisonderwijs) [DVD] / Vredeseilanden; Movin'grip. - Brussel: Vredeseilanden, 2006. - dvd + handleiding (28 p.).

Doelgr.: 6 - 12

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T AFR/OEG.07, T AFR/OEG.07a

docAtlas Antwerpen: A AFR/OEG.005

Een dvd-quiz over Oeganda! En vooral over boer Aaron, zijn vrouw en 'zijn' 21 kinderen. Aaron is een voorbeeldboer. Een boer waar andere boeren van leren. Hij heeft al heel wat problemen weten te overwinnen, dankzij de steun van Butumfa, de boerenorganisatie waar hij lid van is. Via filmpjes over verschillende onderwerpen en quizvragen afgevuurd door VJ's Sean en Wendy van TMF ontdekken de leerlingen hoe belangrijk het is om boeren te ondersteunen zodat ze voldoende en gevarieerd voedsel hebben. Maar ook hoe belangrijk het is dat ze genoeg geld verdienen. Om de dromen van de kinderen waar te kunnen maken ... Je kan als

leerkracht heel gemakkelijk zelf met deze DVD-quiz werken! De handleiding krijg je er namelijk bij ...

Hoeganda? (secundair onderwijs) [DVD] / Vredeseilanden; Movin'grip. - Brussel: Vredeseilanden, 2006. - dvd 1 (quiz), dvd2 (filmpjes), handleiding (28 p.).

Doelgr.: 12 - 18

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T AFR/OEG.08, T AFR/OEG.08a

docAtlas Antwerpen: A AFR/OEG.006

Een dvd-quiz over Oeganda! En vooral over boer Aaron, zijn vrouw en 'zijn' 21 kinderen. Aaron is een voorbeeldboer. Een boer waar andere boeren van leren. Hij heeft al heel wat problemen weten te overwinnen, dankzij de steun van Butumfa, de boerenorganisatie waar hij lid van is. Via filmpjes over verschillende onderwerpen en quizvragen afgevuurd door VJ's Sean en Wendy van TMF ontdekken de leerlingen hoe belangrijk het is om boeren te ondersteunen zodat ze voldoende en gevarieerd voedsel hebben. Maar ook hoe belangrijk het is dat ze genoeg geld verdienen. Om de dromen van de kinderen waar te kunnen maken ... Je kan als leerkracht heel gemakkelijk zelf met deze DVD-quiz werken! De handleiding krijg je er namelijk bij ...

Honger in overvloed. Een lesmap voor derde graad secundair onderwijs [Lesmap] / 11.11.11.; Alfa vzw, 2006. - 35 p., 1 dvd, 20 uienkaartjes.

Doelgr.: 16 - 18

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 09.02.71

docAtlas Antwerpen: A 09.01.020

Deze lesmap nemen "het hongerverhaal" van boeren in het Zuiden onder de loep. We nemen een kijkje bij ajuinboeren in Senegal; hoe (over)leven ze, wat zijn de problemen en vooral wat zijn oplossingen.

Honger in overvloed. Een lesmap voor eerste graad secundair onderwijs. [Lesmap] / 11.11.11.; Alfa vzw, 2006. - 23 p., 2 dvd's, 20 uienkaartjes.

Doelgr.: 12 - 14

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 09.02.69

docAtlas Antwerpen: A 09.01.022

Deze lesmap nemen "het hongerverhaal" van boeren in het Zuiden onder de loep. We nemen een kijkje bij ajuinboeren in Senegal; hoe (over)leven ze, wat zijn de problemen en vooral wat zijn oplossingen.

Honger in overvloed. Een lesmap voor tweede graad secundair onderwijs [Lesmap] / 11.11.11.; Alfa vzw, 2006. - 39 p., 1 dvd, 20 uienkaartjes.

Doelgr.: 14 - 16

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 09.02.70
docAtlas Antwerpen: A 09.01.021

Deze lesmappen nemen "het hongerverhaal" van boeren in het Zuiden onder de loep. We nemen een kijkje bij ajuinboeren in Senegal; hoe (over)leven ze, wat zijn de problemen en vooral wat zijn oplossingen.

Honger op het spel - Een informatief spel over structurele oplossingen voor het hongerprobleem [CD-rom, Handleiding, Materiaalpakket, Spel] / Centrum Voor Informatieve Spelen, 11.11.11. - Brussel: 11.11.11, 2006. - speldoos: 2 dobbelstenen, handleiding, cd-rom, diverse kaarten.
Doelgr.: 16 - 18
Vindplaats:
docAtlas Turnhout: T 09.02.68
docAtlas Antwerpen: A 09.03.057

'Honger op het spel' richt de aandacht op de eerste millenniumdoelstelling. Het spel wordt gespeeld in groepjes van 2 of 3 spelers. Elke groep krijgt 9 gezinnen die de bevolking van hun land symboliseren. Zij zijn de experts die het hongerprobleem proberen op te lossen. Bij de start van het spel, in 2006 lijden alle gezinnen honger. Het doel van het spel is dat alle gezinnen van alle landen aan het einde van het spel, in 2015, voedselzeker zijn.

In het hart van de Caraïben [Video] / Max Havelaar. - Brussel: Max Havelaar, 2005. - 15 min.
Doelgr.: 14 - 18+
Vindplaats:
docAtlas Turnhout: T 04.125

Deze reportage, opgenomen in de Dominicaanse Republiek, is gerealiseerd ter ere van de overhandiging van de Internationale prijs van de Koning Boudewijnstichting voor Ontwikkelingssamenwerking aan FLO (Max Havelaar). Deze reportage is van de hand van VRT Koppen-journalist Wim Van den Eynde. Duik in het hart van de Caraïben om eerlijke bananen en cacao te ontdekken. Wat fair trade is en hoe Max Havelaar de controle organiseert van bij de producent tot bij de consument wordt toegelicht. U kan het werk van Max Havelaar en de impact van fair trade voor de producenten in het Zuiden bekijken.

Iran [Documentatiemap] / Saakes, Hester. - Nijmegen: C.M.O., 2005. - 26 p. - (Scriptiepakket).
Doelgr.: 10 - 18+
URL: <http://www.cmo.nl>
Vindplaats:
docAtlas Antwerpen: A AZI/IRAN.006

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal

onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk.

Kijk op de ander [Foto's, handleiding] / School Zonder Racisme. - Brussel: School Zonder Racisme, 2006. - 60 foto's, 20 biografische fiches, handleiding: 74 p.
Doelgr.: 10 - 14
Vindplaats:
docAtlas Antwerpen: T 07.01.165

Deze fotomap heeft tot doel stereotypen en vooroordelen zichtbaar en bespreekbaar te maken in de klas. Het is een didactisch instrument om met kinderen en jongeren te werken rond beeldvorming en racisme. De begeleidende handleiding geeft achtergrondinformatie, handvaten om om te gaan met stereotypen en methodieken om met de foto's aan de slag te gaan.

Kiribati - Een eilandengroep in de Stille Oceaan [Documentatiemap] / De Ridder, Harry; Boer, Bert-Jan. - Nijmegen: C.M.O., 2006. - 30 p. - (Scriptiepakket).
Doelgr.: 10 - 18+
URL: <http://www.cmo.nl>
Vindplaats:
docAtlas Antwerpen: A OCE/KIR.001

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk.

La malnutrition [Lesbrief] / Médecins sans frontières. - Brussel: Médecins sans frontières, 2006. - 22 p.
Doelgr.: 14 - 18
Vindplaats:
docAtlas Antwerpen: A 03.06.020

In deze kleine Franstalige bundel informeert Artsen Zonder Grenzen ons over de aspecten van ondervoeding: vanaf wanneer spreekt men over ondervoeding en niet over honger? Hoe erg kan ondervoeding zijn? De bundel geeft ook meer informatie over de organisatie Artsen Zonder Grenzen.

Liberia [Documentatiemap] / Hovens, Mart. - Nijmegen: C.M.O., 2004. - 26 p. - (Scriptiepakket).
Doelgr.: 10 - 18+
URL: <http://www.cmo.nl>
Vindplaats:
docAtlas Antwerpen: A AFR/LIB.001

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk.

Luchtvervuiling [Informatief boek] / Green, Jen. - Harmelen: Ars Scribendi, 2006. - 32 p., geïll. - (Een beter milieu). - ISBN 9055661724.
Doelgr.: 9 - 14
Vindplaats:
docAtlas Turnhout: T 09.01.106
docAtlas Antwerpen: A 09.01.023

In deze reeks komen milieuzaken aan de orde waar we allemaal mee te maken hebben. In elk deel wordt uitgebreid ingegaan op de manier waarop we het milieu kunnen sparen. De lucht in de atmosfeer van de aarde is van vitaal belang voor levende wezens; mensen zijn deze schone, frisse lucht echter aan het vervuilen. Luchtvervuiling brengt schade toe aan planten, dieren en mensen. Zelfs het klimaat op aarde verandert erdoor. Al eeuwenlang brengen mensen kleine hoeveelheden vervuilende stoffen in de lucht - maar tegenwoordig zijn de hoeveelheden vele malen groter. Welke verandering in het leven van mensen heeft deze toename teweeggebracht? Waarom ontstaat er smog in onze steden, en valt er zure regen op onze bossen? Wat heeft luchtvervuiling met de opwarming van de aarde te maken?

Marokko [Documentatiemap] / Bosman, Herman; De Ridder, Harry. - Nijmegen: C.M.O., 2004. - 28 p. - (Scriptiepakket).
Doelgr.: 10 - 18+
URL: <http://www.cmo.nl>
Vindplaats:
docAtlas Antwerpen: A AFR/MAR.024

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk.

Meer dan zes miljard mensen [Documentatiemap] / De Ridder, Harry. - Nijmegen: C.M.O., 2002. - 33 p., - (scriptiepakket).

Doelgr.: 12 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 03.01.030

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. Deze aflevering gaat over de groei van de bevolking op de planeet. Op sommige plaatsen zijn er teveel mensen, op andere plaatsen dan weer te weinig. Er worden voorbeelden aangehaald uit verschillende landen zoals de Chinese aanpak, de 'Happy Family' campagne in India en het Scandinavisch model. Tot slot is er een hoofdstuk over de ouderdomsvoorzieningen en gezondheidszorg.

Mol Kookt. Een reis rond de wereld langs 22 Molse keukens [Kookboek] / Mol: Gemeentebestuur Mol, 2006. - 47 p.

Doelgr.: 16 - 18

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 02.04.32

docAtlas Antwerpen: A 02.03.012

In dit kookboek ga je op schattenjacht in Molse keukens en ontdek je een rijke waaier aan recepten uit de hele wereld. De wereld in een dorp dus, want in Mol wonen er 72 verschillende nationaliteiten. Mollenaars uit allerlei windstreken doen hun afkomst en geheime recepten uit de doeken.

Mondiale vorming met kleuters - De Andes in de kleuterklas [Cassette, CD-rom, eindwerk] / Van Mieghem, Cécile, 2002. - 199 p.; cd-rom; cassette.

Doelgr.: 3 - 6

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 08.01.012

Het eerste deel van dit eindwerk omvat theorie rond mondiale vorming. Het praktisch gedeelte richt zich op Ecuador en het leven aldaar. Met lessuggesties.

Mongolië. De erfgenamen van Dzenghis Khan [Handleiding, tijdschrift] / Serrens, Hans. - Amsterdam: K.I.T., 2006. - 24 p., geïll., docentenhandleiding 4 p. - (Samsam).

Doelgr.: 9 - 14

URL: <http://www.samsam.net>

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T AZI/MON.06, T AZI/MON.06a, T AZI/MON.06b

docAtlas Antwerpen: A AZI/MON.003 c, A AZI/MON.003 d, A AZI/MON.003 e

'Samsam' is een Nederlands wereldtijdschrift voor kinderen. Elk nummer bevat een aantal vaste rubrieken en is vergezeld van een docentenhandleiding met diverse suggesties en opdrachten. Mongolië was ooit een uitvalsbasis voor de woeste ruiters van de Mongoolse heerser Djenghis Khan. Vandaag de dag is Mongolië nog steeds een land van paarden. Strenge winters en periodes van droogte hebben bij de paarden, maar ook de schapen, geiten, kamelen en koeien hun tol geëist. Dat is een ramp voor een groot deel van de bevolking, die van de veeteelt leeft en daarvoor door de uitgestrekte steppen van het land trekt. De helft van de bevolking leeft nog altijd in zogeheten 'gers', een ronde villtent is de ideale behuizing voor een nomadenfamilie.

Mozambique [Scriptiepakket, documentatiemap] / Hovens, Mart. - Nijmegen: C.M.O., 2004. - 33 p.

Doelgr.: 10 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A AFR/MOZ.006

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk.

Ontwikkelingssamenwerking [Documentatiemap] / Bosman, Herman. - Nijmegen: C.M.O., 2006. - 31 p. - (Scriptiepakket).

Doelgr.: 10 - 18

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 01.054

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde We-

reld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. In dit nummer wordt ontwikkelingssamenwerking nader bekeken: hulp en samenwerking, (duurzame) ontwikkeling, jongeren in ontwikkelingslanden.

Op weg naar vrede in Uruzgan? [Handleiding, werkbladen] / Centrum Voor Mondiaal Onderwijs. - Nijmegen: C.M.O., 2006. - (Conflict Courant).

Doelgr.: 16 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A AZI/AFG.010

'De Conflict Courant' is een leskrant die telkens een gewapend conflict behandelt. De leskrant bestaat uit een docentendeel (handleiding met lessuggesties, werkvormen, tips en informatie) en een leerlingendeel (kopieerbare werkbladen). De internetpagina's vormen de bijlage van de Courant. Conflicten zijn complex en meestal maar kort in het nieuws, de Conflict Courant is gekoppeld aan een webstek waar een en ander wordt voorzien van achtergrondinformatie. Deze editie gaat over de Nederlandse troepen in de provincie Uruzgan (Afghanistan); De militairen zijn er om de vrede en veiligheid te waarborgen en te helpen bij de wederopbouw van het land. Er is veel kritiek op de missie, in deze conflict courant wordt nagegaan of deze 2 taken wel te rijmen zijn.

Rassenhaat [Informatief boek] / Rooney, Anne. - Harmelen: Ars Scribendi, 2006. - p.48, geïll. - (Hedendaagse Kwesties). - ISBN 9055661759.

Doelgr.: 12 - 18

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 05.01.99

docAtlas Antwerpen: A 05.044

In de reeks 'Hedendaagse kwesties' worden actuele alledaagse kwesties, waaronder zeer controversiële, voor het voetlicht gebracht. Het doel is om aan te zetten tot debat en discussie. In 'Rassenhaat' wordt een breed beeld geschetst van de vooroordelen die ons niet alleen raken in ons dagelijks leven, maar al vele honderden jaren actueel zijn. Ingegaan wordt op onderwerpen als:

- Wat zijn rassen en waarom doet ras er toe;

- Rassengeweld tegen individuen en tegen hele volken;

- Hoe mensen van verschillende rassen immigratie en beleid van positieve discriminatie ervaren.

Door het gebruik van citaten van mensen die direct te maken hebben of hadden met rassenongelijkheid, aangevuld met gezichtspunten en statistieken van deskundigen, is 'Rassenhaat' uiterst informatieve en tot denken aanzettende lectuur.

Recht op onderwijs-koffer basisonderwijs [Koffer] / NCDO, 2006. - koffer, video, 2 dvd's, cd-rom, brochures, lesmateriaal, minibookjes.

Doelgr.: 4 - 12

URL: www.rechtoponderwijs.nl

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 06.02.55

De recht op onderwijs-koffer bevat diverse materialen over de 2 millenniumdoelstellingen "alle kinderen naar school" en "gelijke onderwijskansen voor jongens en meisjes". Met een video, dvd, cd-rom, handleidingen, internetlinks, affiches, wereldkaarten en minibookjes met de millenniumdoelstellingen en verschillende lesbrieven kan de leerkracht in kleuter- en basisonderwijs de thematiek van wereldwijd recht op onderwijs in de klas brengen.

Recht op onderwijs-koffer vmbo [Koffer] / NCDO, 2006. - koffer, video, 2 dvd's, lesmateriaal, cd-rom, brochures, minibookjes.

Doelgr.: 10 - 16

URL: www.rechtoponderwijs.nl

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 06.02.54

De recht op onderwijs-koffer bevat diverse materialen over de 2 millenniumdoelstellingen "alle kinderen naar school" en "gelijke onderwijskansen voor jongens en meisjes". Met een video, dvd, cd-rom, handleidingen, internetlinks, affiches, wereldkaarten en minibookjes met de millenniumdoelstellingen en verschillende lesbrieven kan de leerkracht in het secundair onderwijs de thematiek van wereldwijd recht op onderwijs in de klas brengen.

Religieus Extremisme [Informatief boek] / James, Otto. - Harmelen: Ars Scribendi, 2006. - 48 p. - (Hedendaagse Kwesties). - ISBN 9055661767.

Doelgr.: 12- 18

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 05.01.98

docAtlas Antwerpen: A 05.045

In de reeks 'Hedendaagse kwesties' worden actuele alledaagse kwesties, waaronder zeer controversiële, voor het voetlicht gebracht. Het doel is om aan te zetten tot debat en discussie. In 'Religieus extremisme' wordt een breed beeld geschetst van een van de meest controversiële kwesties van deze tijd. Ingegaan wordt op onderwerpen als: * mogelijke verbanden tussen religieus extremisme en terrorisme; * de rol die religieus extremisme speelt in gevaarlijke sekten; * de rol van internationale betrekkingen en de politiek bij de oorzaken van religieus extremisme. Door het gebruik van citaten van mensen die direct te maken hebben of hadden met religieus extremisme, aangevuld met gezichtspunten en statistieken van deskundigen, is 'Religieus extremisme' uiterst informatieve en tot denken aanzettende lectuur.

Slavernij [Documentatiemap] / Koffijberg, Miranda. - Nijmegen: C.M.O., 2005. - 33 p. - (Scriptiepakket).

Doelgr.: 10 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 06.01.038

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. Slavernij bestond al in de Oudheid en ook in de Middeleeuwen. Wat weten we over de trans-Atlantische slavenhandel? We kennen nu nog een hedendaagse slavernij en wat kunnen we er tegen doen? Dit alles komen we te weten in dit nummer.

Slavernij, secundair onderwijs [Lesmap, video] / van der Graaff, Niels. - Hilversum: Teleac NOT, 2003. - handleiding: 22 p., poster, video: 75 min. - (Schooltv).

Doelgr.: 13 - 16

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 06.01.037

De kennis over slavernij en slavenhandel bleef lang beperkt tot een kleine groep. In de geschiedenismethoden drong die kennis nauwelijks door. Toch moeten leerlingen weten dat er ook Europeanen bij slavernij en slavenhandel waren betrokken. De video gaat over Nederlandse kooplieden die met hun schepen slaven vanuit Afrika haalden en naar de Antillen en Suriname brachten waar ze het bezit werden van meestal blanke eigenaren. De handleiding bevat eveneens lesopdrachten en historische achtergrondinformatie voor de leerkracht. De video bevat 3 hoofdstukken van telkens 25 min. Thema's zijn: verkocht, enkele reis overzee en slavenwerk.

Straf - Van 'voor straf in de hoek staan' tot de doodstraf [Documentatiemap] / Bosman, Herman; De Ridder, Harry. - Nijmegen: C.M.O., 2004. - 26 p. - (Scriptiepakket).

Doelgr.: 10 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 06.01.039

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensen-

rechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. Straffen gebeurt in het alledaagse leven, maar alle straffen zijn niet gelijk. Je hebt alternatieve straffen en originele straffen, de doodstraf en levenslang. Straffen is ook geen nieuw gegeven, hoe zit het geschiedkundig en het recht tot straffen kent ook grenzen. Dit alles komen we in dit scriptiepakket te weten.

Tanzania [Documentatiemap] / Hovens, Mart. - Nijmegen: CMO, 2003. - 22 p. (Scriptiepakket).

Doelgr.: 10 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A AFR/TAN.008

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk.

Turkije [Documentatiemap] / Bosman, Herman; De Ridder, Harry. - Nijmegen: C.M.O., 2004. - 30 p. - (Scriptiepakket).

Doelgr.: 10 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A AZI/TUR.011

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk.

Verslavende Middelen [Documentatiemap] / De Ridder, Harry. - Nijmegen: C.M.O., 2004. - 33 p. - (scriptiepakket).

Doelgr.: 12 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 03.01.029

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over

Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. In deze aflevering wordt ingegaan op de vraag wat verslaving is en welke de belangrijkste verslavende middelen zijn. Verder zijn er hoofdstukken over 'verslavende middelen en de wet', 'jongeren en verslaving' en 'preventie en afkicken'.

Voedsel [Documentatiemap] / De Ridder, H. - Nijmegen: C.M.O., 2003. - 33 p. (scriptiepakket).

Doelgr.: 12 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 09.03.059

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. Deze aflevering gaat over voedsel, wat eten we vandaag, wat aten we door de eeuwen heen? Er zijn hoofdstukken over 'voedsel en economie', de problemen rond voedsel en voedselveiligheid.

Walvissen en walvisvaart [Documentatiemap] / Bosman, Herman; van der Glas, Luit. - Nijmegen: C.M.O., 2005. - 27 p. - (Scriptiepakket).

Doelgr.: 10 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 09.04.078

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. Walvissen zijn fascinerend. Wat weten we er van? En hoe staat het nu met de walvisvaart en de jacht op walvissen. Hoe staat de mens tegenover de walvis: bedreiging of vriend? Dit alles komen we in dit nummer te weten.

Water besparen [Informatief boek] / Green, Jen. - Harmelen: Ars Scribendi, 2006. - P. 32, geïll. - (Een beter milieu). - ISBN 905661716.

Doelgr.: 9 - 14

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 09.04.081

In deze reeks komen milieuzaken aan de orde waar we allemaal mee te maken hebben. In elk deel wordt uitgebreid ingegaan op de manier waarop we het milieu kunnen sparen. Alle levende wezens hebben water nodig om te overleven. Toch zijn er veel mensen die kostbaar water verspillen, of te weinig moeite doen om het schoon te houden. Waar komt water vandaan en hoe wordt het over de wereld verspreid? De landbouw en industrie zijn afhankelijk van water, maar doet ze genoeg om de vervuiling te verminderen? Water kan gebruikt worden om elektriciteit op te wekken, maar welk effect heeft dit op de omgeving? Hoe overleven mensen in delen van de wereld waar water schaars is?

Wereld in vogelvlucht [DVD, handleiding, werkbladen] / Appelman, Erik. - Hilversum: Teleac/NOT, 2006. - DVD van 90 min; handleiding, 11p; leerlingenboekje, 19p. - (Schooltv).

Doelgr.: 10 - 13

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T 10.63

docAtlas Antwerpen: A 10.024

In deze aardrijkskundeserie staan de werelddelen Azië, het Midden-Oosten, Australië, Afrika, Noord-Amerika en Zuid-Amerika centraal. Er komen verschillende aspecten van ieder werelddeel aan bod. Zo wordt duidelijk hoe ieder continent omgaat met de verschillende klimaattypen en landschappen. In ieder aflevering zien we ook hoe het is om in dat bepaald werelddeel te wonen. De typische kenmerken van elke streek komen telkens ook aanbod.

Wijsheid uit Afrika. 365 Dagen [Informatief boek] / Föllmi, Danielle; Föllmi, Olivier. - Tielt: Lannoo, 2005. - 374 p. - ISBN 9020961667.

Doelgr.: 6 - 18+

Vindplaats:

docAtlas Turnhout: T AFR/AFR.68

Wijsheid uit Afrika - 365 dagen is een hommage aan een ontzaglijk en betoverend continent. Ontdek de schoonheid van Afrika, haar eindeloze savannen, meren en woestijnen en zijn mozaïek aan volkeren: van de Himbaherders tot de Peul, van de stammen in de Namibische woestijn tot diep in de wouden van Rwanda en de savannes van Kameroen. Met zijn foto's laat Olivier Föllmi ons delen in de kleurenweelde van Namibië, Tsjaad en Dogonland. De teksten, een voor elke dag van het jaar, zijn afkomstig uit mondelinge overleveringen en spreekwoorden van dorpsoudsten, vertellers en wijzen. Wijsheid uit Afrika - 365

dagen laat de lezer reizen tot diep in het hart van het Afrikaanse denken.

Zeehonden en zeehondenjacht [Scriptiepakket, documentatiemap] / Bosman, Herman. - Nijmegen: C.M.O., 2006. - 27 p.

Doelgr.: 10 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A 09.04.077

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk. Zeehonden zijn alom bekend niet alleen als knuffeldier maar ze komen ook in het nieuws, in film en in literatuur. Maar ze worden ook bedreigd. Is de mens een bedreiging of is hij vriend? In dit nummer komen we hier meer over te weten.

Zimbabwe [Scriptiepakket, documentatiemap] / Hovens, Mart. - Nijmegen: C.M.O., 2004. - 25 p.

Doelgr.: 10 - 18+

URL: <http://www.cmo.nl>

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A AFR/ZIM.005

De scriptiepakketten van het Centrum voor Mondiaal Onderwijs zijn in de eerste plaats bedoeld als hulp voor leerlingen bij het maken van een werkstuk voor school. Ze zijn echter ook uitstekend geschikt als achtergrondinformatie bij bepaalde landen of thema's. In de reeks zijn een honderdtal onderwerpen opgenomen over Derde Wereld, vrede, milieu en mensenrechten. Elk pakket bestaat uit ongeveer 25 pagina's tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons en een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk.

Zoete pennenvruchten - Switi tori. Een Surivlaame verhalenbundel [Fictie] / De Bies, Renata [ed.]. - Antwerpen: Knoc-kaert, Marjan, 2007. - 175 p. geïll.

Doelgr.: 10 - 18+

Vindplaats:

docAtlas Antwerpen: A AME/SUR.009

Dit boekje kwam tot stand in het kader van de stedenband tussen Antwerpen en Paramaribo. De auteurs in dit boekje kwamen als winnaar uit de jeugdverhalenedstrijd Antwerpen-Paramaribo. Er zijn 8 verschillende auteurs en 5 verschillende illustratoren.

2. ACHTERGRONDLITERATUUR OVER ONDERWIJS EN DIDACTIEK

2.1. Algemeen

Alle ouders hebben vragen!: Onderzoek naar bereik en behoefte aan opvoedingsondersteuning van specifieke groepen ouders / van den Berg, Rita, eindred. - Gouda: JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding, 2005. - 86 + [36] p.: euro 17,50
Vindplaats: dg 6 alle

Na onderzoek en pilotprojecten met moeilijk bereikbare ouders heeft JSO het 'Handboek voor opvoedingsondersteuning aan specifieke groepen ouders' uitgebracht. Het beschrijft het bereiken van en het werken met moeders met een Marokkaanse achtergrond, alleenstaande moeders, hoogopgeleide ouders, en ouders met een reformatoische signatuur. Het onderzoeksverslag 'Alle ouders hebben vragen' biedt een schat aan gegevens over de opvoedingssituatie en de vragen van deze ouders.

Door de bomen het bos: Informatievaardigheden in het onderwijs / van Veen, M.J.P., red. - Heerlen: Open Universiteit Nederland, 2005. - 72 p. - ISBN 90-3580-000-1: euro 0,00
Vindplaats: dg 5 door

Dit boek zet op korte en bondige wijze de belangrijkste aspecten rondom informatievaardigheden op een rij. Het richt zich op het voortgezet onderwijs, maar een aantal hoofdstukken zijn ook interessant voor het hoger onderwijs. Hoofdstuk 1 is gewijd aan de definiëring van informatievaardigheden. Nadat in hoofdstuk 2 kort aandacht is besteed aan de leerling binnen de informatie-samenleving, wordt in hoofdstuk 3 verder aandacht besteed aan het onderwijs in informatievaardigheden. Hoofdstuk 4 richt zich op de integratie van informatievaardigheden binnen een gehele instelling. Daarmee richt dit hoofdstuk zich meer dan de andere hoofdstukken op het management van een onderwijsinstelling in plaats van op een individuele docent. Het laatste hoofdstuk, hulpjes op Internet, beschrijft een aantal mogelijk digitale hulpmiddelen die het onderwijs in informatievaardigheden kunnen ondersteunen.

Handreiking Ouderbetrokkenheid Voorschool / Hoogedoorn, Roos. - Amsterdam: Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, 2005. - 60 p.: euro 0,00
Vindplaats: dg 6 hand

Voor het opzetten en verbeteren van ouderbetrokkenheid in de voorschoolse opvang heeft de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) van de gemeente

Amsterdam een praktische handreiking uitgebracht. De uitgave biedt concrete hulpmiddelen als: een stappenplan om tot ouderbeleid te komen en een basisplan te schrijven; invulformulieren om een ouderkamer op te zetten; functieomschrijvingen van een oudercontact-medewerker; invulformulieren voor een activiteitsplan; een checklist bespreekpunten met ouders.

The Languages of the World / Katzer, Kenneth. - Londen: Routledge, 2006. - IX + 384 p. - ISBN 0-415-25004-8: euro 24,01
Vindplaats: dg 4 lang

In deel I geeft de auteur een tabel met de talenfamilies van heel de wereld: Indo-Europese, Oeral-Altai'sche, Kaukasische, Sino-Tibetaanse, Maleis-Polynesische, nog een ... dertigtal andere families, vijf onafhankelijke talen (o.a. Japans) en drie kunstmatige (o.a. Esperanto). Na die tabel beschrijft hij de kenmerken van die families, hij geeft een historiek, de belangrijkste uitspraakregels en statistische informatie. In deel II krijg je per werelddeel een portret van ca. 200 talen. Interessant in dit overzicht is niet enkel de linguïstische informatie, maar ook het fragment in die taal en schrift, met een Engelse vertaling erbij. Deel III is een alfabetische landenlijst, van Afghanistan tot Zimbabwe. Ook de nieuwe staten van de jaren '90 (Slovakië, Slovenië etc.) staan erbij.

Leren en onderwijzen: Inleiding tot de algemene didactiek / Standaert, Roger; Troch, Firmin; Peeters, Inge...[et al.]. - Leuven: Acco, 2006. - 358 p. - ISBN 90-334-6127-7: euro 22,53
Vindplaats: dg 5 lere

'Leren en onderwijzen' is een integrale methode algemene didactiek. Deze methode is o.a. bedoeld voor lerarenopleidingen in het hoger onderwijs, na- en bijscholingen en GPB-opleidingen. Leren en onderwijzen kan ook als zelfstudiepakket worden gebruikt. Deze herziene editie van Leren en onderwijzen sluit nog beter aan bij de basiscompetenties en beroepsprofielen van het lerarenberoep en biedt de mogelijkheid een aantal belangrijke basiscompetenties te behalen om later uiteindelijk het gewenste beroepsprofiel te bereiken.

Het Nederlands vroeger en nu / Janssens, Guy; Marynissen, Ann. - Leuven: Acco, 2005. - 276 p. - ISBN 9033457822: euro 34,00
Vindplaats: dg 4 nede

'Het Nederlands vroeger en nu' is een handboek over het ontstaan en de evolutie van het Nederlands, van zijn vroegste voorlopers tot en met zijn tegenwoordige vormen. Centraal staat de externe geschiedenis: de lotgevallen van de verschillende variëteiten van de Nederlandse taal, zoals de dialecten, de standaardtaal en de groepstalen, in hun brede politieke, maatschappelijke en culturele context. Van de interne geschiedenis, de ontwik-

keling van de klanken en de grammatica, worden de hoofdlijnen beschreven. Een belangrijk deel van het boek gaat over de talrijke hedendaagse variëteiten van het Nederlands en de veranderingen die ze doormaken. Ook wordt ingegaan op het Nederlands buiten Nederland en Vlaanderen. Het slothoofdstuk is gewijd aan de huidige staat en positie en de toekomst van de Nederlandse taal.

Onderwijs onderweg in de immigratie-samenleving / Sierens, Sven; Van Houtte, Mieke; Loobuyck, Patrick, red. - Gent: Academia Press, 2006. - 252 p. - ISBN 9789038209999: euro 13,60
Vindplaats: dg 1 ond

De onderzoekers uit verschillende vakgebieden die in het boek aan het woord zijn, werpen een licht op de huidige stand van het wetenschappelijk onderzoek over allochtonen en diversiteit in het Vlaamse onderwijs. De volgende facetten komen aan bod: doorstroom en uitstroom van allochtone leerlingen, deelname aan levenslang en levensbreed leren, het vraagstuk van etnische segregatie, juridische kwesties inzake instroom en spreiding van leerlingen, de relatie tussen taal en achterstandbestrijding, leerlingenparticipatie, comprehensief secundair onderwijs en meertalig onderwijs. Het boek richt zich tot alle onderwijsbetrokkenen: onderzoekers, beleidsverantwoordelijken, terreindeskundigen in het onderwijsveld en de ruime diversiteitsector.

Ontwikkelen van kennisbanken en digitale leermaterialen: Working Paper: Enkele handreikingen / DeKeyser, Hannelore; Schuwer, Robert. - Heerlen: Open Universiteit Nederland, 2005. - 39 p.: euro 0,00
Vindplaats: dg 5 ontw

In deze brochure worden handreikingen en vuistregels geboden voor het ontwikkelen van leermaterialen voor een digitaal medium. Het is een beknopte handleiding waarin je snel een overzicht krijgt van punten waar je op moet letten als je digitaal onderwijsmateriaal maakt zoals: Welke kenmerken hebben representatievormen en wat voor invloed hebben deze op de boodschap? Hoe moet je materiaal indelen? Tips bij het schrijven van digitaal onderwijsmateriaal; Waar moet je op letten als je interactievormen wilt gebruiken? Hoe zorg je dat je materiaal toegankelijk is voor personen met een handicap? Hoe zorg je dat je materiaal hergebruikt kan worden?

Ouders onmisbaar in de Voorschool / Sommer, Agnes. - Amsterdam: Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, 2004. - 15 p.: euro 0,00
Vindplaats: dg 6 oude

In Nederland is de Voorschool in het leven geroepen om achterstanden in het basisonderwijs te voorkomen. Er werden speciale programma's en projecten voor

peuters ontworpen om achterstand te voorkomen. Deze programma's en projecten blijken veel effectiever als de ouders erbij betrokken worden. Deze brochure bevat o.m. de volgende bijdragen: Resultaten van ontwikkelingsstimulerende programma's op school en thuis; Hoe financiert u een contactouder?; Ouders in de klas: cursussen Ouderbetrokkenheid en Taal; De ouderkamer is meer dan een hoekje in de school.

Partnerschap tussen ouders en beroepskrachten: Handboek voor kinderopvang en onderwijs / van Keulen, Anke, red. - Amsterdam: SWP, 2006. - 205 p. - ISBN 90-6665-762-5: euro 20,83
Vindplaats: dg 6 part

De publicatie Partnerschap tussen ouders en beroepskrachten biedt bouwstenen voor visieontwikkeling, suggesties voor beleid en handvatten voor de praktijk. Het handboek is bedoeld voor managers, trainers, adviseurs en docenten in kinderopvang en basisonderwijs. De rode draad van dit boek is de visie op partnerschap en de visie op omgaan met diversiteit. Het benadrukt vooral het partnerschap tussen ouders en beroepskrachten op pedagogisch gebied, waarbij het kind centraal staat.

2.2. Regulier onderwijs

Draagkracht geven: Uitkomst voor de toekomst / Laevers, Ferre; Van Oers, Bert; Stevens, Luc...[et al.]. - Leuven: CEGO Publishers, 2006. - 95 p. - (EE-Cahier;2). - ISBN 90-7734-392-x: euro 10,20
Vindplaats: ro 6 draa

In dit EE-Cahier naar aanleiding van 30 jaar Ervaringsgericht Onderwijs, geven 9 auteurs hun kijk op onderwijs dat de uitdaging met de toekomst aangaat. Men gaat ervan uit dat effectieve onderwijsvernieuwing een traag proces is, precies omdat ze moet gedragen worden door een visie die de essentie weet te vatten van wat de toekomst in petto heeft. In de EE-Cahiers wordt aandacht besteed aan theorie, maar men tracht vooral houvast te bieden voor het dagelijkse handelen in de praktijk.

Jaarrapport Centraal Meldpunt 2005-2006 / Algemeen Onderwijsbeleid Antwerpen, Centraal Meldpunt. - Antwerpen: Algemeen Onderwijsbeleid Antwerpen, Centraal Meldpunt, 2006. - 60 p.: euro 0,00
Vindplaats: ro 1 jaar

Het Centraal Meldpunt is een netoverkoepelende CLB-structuur die schooluitval in het secundair onderwijs in Antwerpen tegengaat door een gestroomlijnde en centraal gestuurde procesbegeleiding. Het doel van dit rapport is de hulpverleners te voorzien van gegevens waarmee ze hun

begeleiding van risicjongeren kunnen bijsturen of uitbouwen.

Leer-kracht veer-kracht: Een reflectieboek: Stapstenen voor het begeleiden van jongeren met gedragsproblemen / VLOR. - Brussel: Koning Boudewijnstichting, 2006. - 114 p. - ISBN 9789051305500
Vindplaats: ro 1 leer

Signalen over het toenemende probleemgedrag van jongeren op school verontrusten menig leerkracht en directeur. 'Leer-kracht Veer-kracht' wil de leer-kracht van schoolteams helpen vergroten, om zo een beter orthopedagogisch antwoord te bieden op de complexe hulpvraag van jongeren met probleemgedrag. Tegelijk wil het boek de schoolteams en de individuele leerkracht meer veer-kracht geven om deze jongeren te blijven begeleiden. Talrijke reflecties, inzichten, instrumenten, modellen, praktijkoefeningen en schema's uit een samenwerking tussen de Vlaamse Onderwijsraad en de Koning Boudewijnstichting met een aantal scholen uit het buitengewoon secundair onderwijs zijn in deze publicatie gebundeld. Op de 'Leer-kracht Veer-kracht'-site (<http://www.vlor.be/leerkrachtveerkracht/>) vindt men achtergrondinformatie over het project en kan men alle werkinstrumenten uit de publicatie apart downloaden.

Leesbeesten en Boekenfeesten: Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken / van Coillie, Jan. - Leuven: Davidsfonds/Infodok, 2004. - 420 p. - ISBN 90-5483-189-8: euro 22,45
Vindplaats: ro 6 lees

Het boek bestaat uit twee delen. In een eerste deel vertelt Jan van Coillie hoe kinder- en jeugdboeken werken, wat hun functies zijn, hoe de auteur en de illustrator te werk gaan. Hij vertelt wat kinderen op een bepaalde leeftijd graag lezen en raakt ook leesproblemen aan. Hij ontleedt soorten verhalen en weidt uit over humor en spanning, realisme en fantasie en woord en beeld. Deze onderwerpen worden steeds met tal van voorbeelden geïllustreerd, met fragmenten uit ons taalgebied maar evenzeer met vertalingen en citaten van diverse auteurs en illustratoren. Dit maakt het geheel erg concreet en toegankelijk. Het eerste deel sluit de schrijver af met een beknopte geschiedenis van de kinder- en jeugdliteratuur. In een tweede deel wordt de lezer overspoeld met verschillende tips om met boeken aan de slag te gaan, gaande van zorgen voor een ruim aanbod, vertellen en voorlezen, de mogelijkheid bieden om leeservaringen uit te wisselen tot verschillende creatieve verwerkingsvormen. De schrijver treedt daarbij nog verder in detail door zijn tips en mogelijkheden op te splitsen volgens de verschillende genres. Het boek rondt af met een lijst waarin allerlei tijdschriften, organisaties en websites zijn opgenomen, een lijst van boeken waaruit de auteur

fragmenten ontleende en tenslotte ook een bibliografie, een lijstje met verwijzingen naar de gebruikte illustraties en een alfabetisch register.

Onderwijs en ongelijkheid: Grenzen aan de maakbaarheid? / Karsten, Sjoerd; Slegers, Peter [red.]. - Antwerpen: Garant, 2005. - 295 p. - ISBN 9044119044
Vindplaats: ro 1 onde

Deze bundel werd in 2005 aangeboden aan Wim Meijnen bij de aanvang van zijn emeritaat als hoogleraar onderwijskunde. Meijnen is de afgelopen dertig jaar actief geweest in onderzoek en advisering op het terrein van de sociale ongelijkheid en het onderwijs. Mensen uit de wetenschappelijke, politieke en advieswereld verdiepen deze passie voor gelijkheid in deze bundel met bijdragen. De bijdragen bieden vanuit zeer uiteenlopende perspectieven zowel de resultaten van recent onderzoek alsook reflectie op onderzoek en beleid. Onderwerpen die worden behandeld zijn, onder meer, schoolsegregatie en de positie van migranten in hoogontwikkelde landen, onderwijsongelijkheid in Midden- en Oost-Europa, recent onderzoek naar gelijke onderwijskansen, meritocratie en politieke elitevorming, een pleidooi voor lokaal onderwijsbeleid, de opvoedende universiteit, probleemleerlingen in het onderwijs, succesvolle allochtone leerlingen, sekseverschillen in het onderwijs en integratie en religieuze scholen.

Over kansen, competenties en cohesie: Kanttekeningen bij dertig jaar onderwijssociologie / Bosman, Rie; Waslander, Sietske, red. - Assen: Van Gorcum, 2006. - 119 p. - ISBN 90-232-4256-4: euro 12,75
Vindplaats: ro 1 over

In dit boek maken de auteurs de balans op van drie decennia onderwijssociologie. Het boek opent met een bijdrage van Jules Peschar, waarin hij een fraai overzicht geeft van dertig jaar onderwijssociologie. Daarna wordt stilgestaan bij de thema's die Peschar aanroert, te beginnen met het onderzoek naar ongelijke onderwijskansen en het achterstandenbeleid. Aandacht is er ook voor de onderwijskansen van migrantenkinderen, zowel in Nederland als ver daarbuiten. Hierna verschuift de aandacht naar hernieuwde thema's omtrent burgerschap en sociale cohesie, en wordt ingegaan op de relatie tussen onderzoek, beleid en het onderwijs. Tot slot wordt een geheel nieuw perspectief geschetst voor de onderwijssociologie in de toekomst.

Portaal: Praktische taaldidactiek voor het primair onderwijs / Paus, Harry; Bacchini, Sylvia; Dekkers, Rikky...[et al.]. - Bussum: Coutinho, 2006. - 507 p. - 2e herz.dr. - ISBN 90-469-0007-X: euro 33,58
Vindplaats: ro 6 port

In deze herziene editie van 'Portaal' komen alle aspecten van het taalonderwijs op de hele basisschool aan de orde. Eerst

worden de mondelinge en de schriftelijke taalvaardigheid besproken. Daarna behandelen de auteurs onderwerpen als meertaligheid en taalbeleid, leermiddelen maken en gebruiken. Het laatste hoofdstuk handelt over jeugdliteratuur. Het boek is bedoeld als een belangrijk instrument bij het actief leren. In ieder onderdeel wordt de theorie afgewisseld met opdrachten en met voorbeelden uit de dagelijkse praktijk in de klas. In deze herziene versie van Portaal zijn alle hoofdstukken grondig geactualiseerd. De nieuwste literatuur is gebruikt om de hoofdstukken up-to-date te brengen. Er is rekening gehouden met de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van competentiegericht leren. Verder staat de ontwikkeling van het eigen repertoire van de student centraal. Het deel 'taalonderwijs in het nieuws' uit de vorige versie werd verplaatst naar de website zodat Portaal daar ook actueel kan blijven.

Respect voor jezelf: De theorie van het programma van de Glen Mills School / Studenten en staf van de Glen Mills School; Adviesbureau Van Montfoort. - Amsterdam: SWP, 2006. - 159 p. - ISBN 90-6665-716-2: euro 16,32
Vindplaats: ro 7 resp

Op de Glen Mills School worden jongens geplaatst die herhaaldelijk in aanraking zijn geweest met justitie en politie. De studenten volgen een intensief programma waarin participatie, onderwijs en sport belangrijke pijlers van de methodiek zijn. Dit boek is bedoeld voor studenten, wetenschappers en beleidsmakers die geïnteresseerd zijn in een nieuwe visie op delinquent gedrag. Respect voor Jezelf beschrijft hoe de invloed van de groep methodisch kan worden ingezet om een versnelde ontwikkeling in gang te zetten. Daarbij leren jongens individueel en experimenteren ze met ander - pro sociaal - gedrag. In Respect voor Jezelf wordt duidelijk hoe leeftijdsgenoten elkaar aan het denken zetten, elkaar begrenzen en 'helpfuls' geven om op een andere wijze met boosheid, frustratie en verdriet om te gaan.

Twintigste conferentie: Het schoolvak Nederlands: Gent, 17 & 18 november 2006 / Mottart, André; Vanhooren, Steven, red. - Gent: Academia Press, 2006. - 279 p. - ISBN 90-382-1045-2: euro 0,00
Vindplaats: ro 2 scho

Conferentiebundel van de twintigste editie van de Conferentie Het Schoolvak Nederlands die plaats vond op 17 en 18 november 2006. Deze conferentie is een rijk forum voor allen die zich bij de ontwikkelingen van het onderwijs Nederlands in alle mogelijke leeromgevingen betrokken voelen.

Traject Centrum voor Deeltijds Onderwijs (CDO) / Steunpunt ICO. - Gent: Steunpunt ICO, 2006. - [s.p.].
Vindplaats: ro 3 traj

Het Steunpunt ICO werkte een traject uit voor CDO's. Ze ontwikkelden materialen gericht op zelfstandige ervaringsuitwisseling tussen personeelsleden. De thema's die aan bod komen zijn "Afspraken en diversiteit" en "Breed verkennen". De materialen zijn te vinden op deze cd-rom en op de website van Steunpunt ICO.

Wit krijgt schrijft beter: Schoolloopbanen van allochtone jongeren in beeld / Duquet, Nils; Glorieux, Ignace; Laurijsen, Ilse ...[et al.]. - Antwerpen: Garant, 2006. - 106 p. - ISBN 9789044120301: euro 15,86
Vindplaats: ro 1 witk

In het algemeen verlopen vele schoolloopbanen van allochtonen erg problematisch. Een groot deel van hen begint het secundair onderwijs al met achterstand, ze volgen met veel minder het algemeen secundair onderwijs, ze blijven vaker zitten en halen in veel mindere mate een eindexamen. De auteurs maken een indringende vergelijking tussen de schoolloopbaan van allochtonen en die van autochtonen en zoeken naar mogelijke verklaringen voor de grote onderwijsachterstand van allochtone jongeren. Is deze achterstand een gevolg van de slechtere sociaal-economische omstandigheden waarin deze jongeren opgroeien? Is het omdat zij en hun ouders minder vertrouwd zijn met onze cultuur en teveel vasthouden aan hun eigen cultuur? Is het veeleer een gevolg van een tekort aan mentale en praktische ondersteuning van het sociale milieu waarin ze opgroeien?

Zorgverbreding, goed voor elkaar: Voor teams van scholen voor primair onderwijs / Creemers, Duco; Radersma, Thijs. - Leeuwarden: Eduforce, 2004. - veelv. gepag. - ISBN 90-76838-27-5: euro 138,50 (incl. cd-rom)
Vindplaats: ro 6 zorg

Het programma 'Zorgverbreding, goed voor elkaar' is zó snel uit te voeren, dat er geen enkele belemmering is om de gehele taakverdeling jaarlijks na te lopen en nieuwe prioriteiten en bijbehorende concrete acties te bepalen. In de map zitten -naast het stappenplan dat geeft hoe met het computerprogramma gewerkt moet worden- óók suggesties en praktijkvoorbeelden met betrekking tot een aantal van de (mogelijke) actiepunten in het primair onderwijs.

2.3. Volwassenenonderwijs

Evaluatieonderzoek: Wereldburgers als docent: Een evaluatieonderzoek naar het opleidingstraject voor hoog opgeleide nieuwkomers in opdracht van het Sectorbestuur Onderwijsarbeidsmarkt / Dickhout, Annelies; Snellen, Margriet. - Den Haag: SBO, 2003. - 42 p.: euro 0,00
Vindplaats: bl 1 eval

Binnen de bve-sector worden verschillende initiatieven genomen om in de behoefte aan nieuwe docenten te kunnen voorzien, vaak in de vorm van duale trajecten. Het SBO wil aan deze duale opleidingstrajecten een bijdrage leveren, met name aan het ontwikkelen en verspreiden van opleidingstrajecten voor allochtone kandidaat-docenten. SBO is dan ook een pilot gestart met als doel een duaal opleidings-traject te ontwikkelen voor hoogopgeleide 'nieuwkomers'. In verschillende steden zijn inmiddels ervaringen opgedaan met het daadwerkelijk aanbieden van deze duale opleiding. Deze projecten worden in dit rapport geëvalueerd.

Wat kan ik zeggen?: Gespreksvaardigheid in beeld gebracht: Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie / van Kleunen, M.P.; Noijons, J. - Enschede: SLO, 2005. - 24 p.: euro 0,00
Vindplaats: bl 3 watk

'Wat kan ik zeggen?' is een publicatie die voortkomt uit het project 'Het Common European Framework of Reference for Languages in de Educatie'. Uitgangspunt van het project was de vraag: hoe kan het Europees taalportfolio bruikbaar zijn voor het moderne vreemde talenonderwijs aan volwassenen en is aanpassing van de in het portfolio gebruikte descriptors wenselijk? De projectactiviteiten hebben geresulteerd in een werkconferentie van docenten, waarvan deze publicatie een opbrengst is.

3. ACHTERGRONDLITERATUUR OVER INTERCULTURALITEIT

3.1. Algemeen

Armoede en sociale uitsluiting: Jaarboek 2006 / Vranken, Jan; De Boyser, Katrien; Dierckx, Danielle, red. - Leuven: Acco, 2006. - 491 p. - ISBN 90-334-6312-1: euro 35,00
Vindplaats: ge 01 armo

Deze 15de editie van Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting is een jubileumeditie, aanleiding om de rijkdom aan verzamelde informatie te exploreren en een balans op te maken. Samen met experts op het vlak van arbeid, onderwijs, huisvesting, inkomen (songelijkheid) en gezondheid bekijken we de opmerkelijkste evoluties in de feiten en het beleid. Welke zijn de ontwikkelingen in de wetenschappelijke kennisverwerving over de problematiek? Welke vormen van sociale uitsluiting waren de voorbije jaren het meest prominent in beeld, en welke antwoorden formuleerden beleidsmakers hierop? We bekijken (oude en nieuwe) pijnpunten die vandaag onbeantwoord blijven en formuleren uitdagingen voor het beleid. Daarnaast krijgen onderzoekers ook de ruimte om uitgebreider te rapporteren over recent onderzoek.

Factsheets E-Quality / [s.n.]. - Den Haag: E-Quality, 2006. - veelv. gepag.
Vindplaats: ge 01 fact

Deze factsheets van het Nederlandse Kenniscentrum voor Emancipatie, Gezin en Diversiteit geven een beknopt overzicht van feiten en cijfers over een thema. In deze bundel zijn factsheets opgenomen over discriminatie en beeldvorming op de arbeidsmarkt, jeugdwerkloosheid, reïntegratie hoog opgeleide zwarte, migranten en vluchtelingenvrouwen, participatie, sportdeelname meisjes en vrouwen uit etnische minderheden, levenslopen in de multiculturele samenleving.

Multiculturalisme ontleed: Een staal-kaart van onderzoek aan de K.U. Leuven / Foblets, M.-C.; Vrieling, Jogchum; Billiet, Jaak, red. - Leuven: Universitaire Pers Leuven, 2006. - 392 p. - (Studia Anthropologica). - ISBN 978-90-5867-532-3
Vindplaats: ge 01 stud

Dit boek wil over de grenzen van verschillende disciplines heen de reflectie over migratie en multiculturalisme bevorderen en nieuwe dynamieken mogelijk maken. Het boek telt drie types van bijdragen. Een eerste reeks bijdragen zijn de ethisch-filosofisch georiënteerde teksten: over de vraag welke argumenten een open grenzenbeleid kunnen schragen, over de

bescherming van de culturele identiteit en de legitimiteit van deze bescherming en ethische reflecties over diversiteit en burgerschap. Een tweede reeks bijdragen lichten de onderzoeksresultaten van empirische studies toe. Dit deel bevat resultaten van onderzoek uit de sociale psychologie, de kwantitatieve sociologie, de ontwikkelingspsychologie, de antropologie, de communicatiewetenschappen en de sociale geografie. Wat is onze houding tegenover asielzoekers? Hoe gaan de media om met diversiteit? Een laatste reeks bijdragen zijn studies die verband houden met juridische en criminologische vraagstukken. Zo kijkt men bv. naar allochtone Marokkaanse jongeren en criminaliteit en wordt de band tussen probleemgedrag en herkomst toegelicht.

3.2. Cultuur

40 maal anders / Landuyt, Martine; Venmans, Achille [red.]. - Oostende: Stad Oostende, 2006. - 96 p.: euro 15,00
Vindplaats: ge 02.1 40ma

Veertig Oostendenaars die hun roots niet in België hebben, vertellen over heimwee, over winnen en verliezen, over leven in een 'ander' land.

Grijs met een kleurtje: Welke wensen hebben ouderen van Turkse en Marokkaanse origine op vlak van vrijetijdsbesteding?: Eindwerk in de Sociale Agogiek / Van den Fonteyne, Sigrid. - Brussel: Wetenschapswinkel, 2006. - 44 p.
Vindplaats: ge 02.1 grijs

Het doel van dit onderzoek is het achterhalen van de wens inzake vrijetijdsbesteding van ouderen (60-65 jaar) van Turkse en Marokkaanse origine in Vlaanderen. Tevens onderzoekt deze studie op welke wijze deze doelgroep hun vrije tijd op dit moment doorbrengt en welke barrières ervaren worden met betrekking tot de vrije tijd. Dit gebeurde door middel van semigestructureerde diepte-interviews met 14 bevoorrechte getuigen uit het werkveld van de allochtone ouderen.

Kif Kif: Nieuwe stemmen uit Vlaanderen / Albdiouni, Naima; Amadou, Jamila ... [et al.]. - Antwerpen: Manteau, 2006. - 172 p. - ISBN 9789085420781: euro 17,95
Vindplaats: ge 02.1 kifk

De bloemlezing 'Kif Kif. Nieuwe stemmen uit Vlaanderen' bundelt niet eerder gepubliceerde teksten van jonge Vlaamse schrijvers. Een aantal van hen heeft deelgenomen aan de literaire wedstrijd 'Kleur de Kunst!' van het interculturele platform Kif Kif of aan de workshop 'Vreemd in het schrijven' van de Brusselse literaire vereniging Het Beschrijf. Het boek bevat verhalen van Naima Albdiouni, Jamila Amadou, Jamal Boukharriss, Malika Chaara, Saddie Choua, Paul Govaerts, Mustafa

Kör, Rachida Lamrabet en Kenan Serbest, en gedichten van Ali Wauters.

Active Citizenship and Multiple Identities in Europe: A Learning Outlook / Wildemeersch, Danny; Stroobants, Veerle; Bron, Michal, red. - Frankfurt: Peter Lang, 2005. - 338 p. - ISBN 3-631-54202-x: euro 69,03
Vindplaats: ge 02.4 acti

Dit boek bundelt de bijdragen van de deelnemers aan de "Connections Conference" (Leuven, sept. 2003). Twee centrale thema's komen aan bod. Het eerste is actief burgerschap en participatie. De bijdragen over dit thema maken duidelijk waarom actief burgerschap een antwoord kan bieden op de hedendaagse maatschappelijke uitdagingen, en hoe deze vorm van participatie kan worden bevorderd. Het tweede thema is Europees burgerschap en de constructie van identiteiten in een globaliserende samenleving. De bijdragen brengen inzicht in de evolutie van burgerschap en identiteiten in de context van Europese integratie, migratie en globalisering.

Aspecten van Marokkaanse huwelijksmigratie en Marokkaans familierecht / Lodewyckx, Ina; Geets, Johan; Timmerman, Christiane. - Antwerpen: Steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2006. - 123 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 02.4 aspe

Partnerkeuze is een persoonlijke keuze. Toch merken we dat partnerkeuze en huwelijk onderhevig zijn aan maatschappelijke tendensen. Zo zien we binnen de Marokkaanse gemeenschap dat jonge mensen nog steeds een voorkeur hebben voor een partner uit het herkomstland. Hoe groot is het fenomeen van huwelijksmigratie, wat zijn de gevolgen van de huwelijksmigratie voor de huwelijksmigrant en volgens welk rechtssysteem huwen paren waarvan een van beide paren een huwelijksmigrant is? Op deze en nog andere vragen gaan de auteurs dieper in in dit rapport. Het rapport bestaat uit twee delen. Het eerste deel omvat aspecten van Marokkaanse huwelijksmigratie. Het tweede deel bekijkt de recente hervormingen in het Marokkaanse familierecht en de gevolgen hiervan op de huwelijksituatie van Marokkanen in België.

Intercultureel leren in het sociaal-cultureel volwassenenwerk / Bertels, Els. - Brussel: SoCiuS, 2006. - 71 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 02.4 inte

SoCiuS startte eind 2004 de collegagroep 'Intercultureel leren' op. Doel was te bepalen wat intercultureel leren in het sociaal-cultureel volwassenenwerk zou kunnen zijn. Deze publicatie is het eindproduct van de collegagroep 'Intercultureel leren'. De term 'intercultureel' slaat hier op de uitwisseling tussen verschillende etnische culturen. Ghislain Verstraete (UGent) verzorgde

de wetenschappelijke en theoretische inleiding. De praktijkervaringen van enkele organisaties werden bediscussieerd in de groep, en geanalyseerd en geduid door Stijn Suijs (K.U.Leuven). De publicatie bevat de resultaten van de collegagroep, aangevuld met de bevindingen uit het NILE-project.

Kleur in sport: Op zoek naar goede praktijken in multiculturele sportverenigingen / van Daal, Henk Jan. - Utrecht: Verwey-Jonker Instituut, 2006. - 147 p. - ISBN 9058301990: euro 9,13
Vindplaats: ge 02.4 kleu

Het Verwey-Jonker Instituut presenteert een onderzoek naar praktijken in multiculturele sportverenigingen. Voor dit onderzoek zijn interviews gehouden met experts op het gebied van sport en multiculturaliteit, zoals functionarissen van sportkoepels (voetbal, cricket, badminton, volleybal) en vertegenwoordigers van algemene, allochtone en etnische (voetbal)clubs. Het rapport biedt een aantal adviezen die algemene én etnische sportverenigingen kunnen helpen het hoofd boven water te houden en de integratie te bevorderen.

Moslims en niet-moslims: Knelpunten in de dialoog / Carpentier de Changy, Jordane; Dasseto, Felice; Maréchal, Brigitte. - Brussel: Koning Boudewijnstichting, 2006. - 68 p. - ISBN 90-5130-548-7: euro 0,00
Vindplaats: ge 02.4 mosl

Via forumgesprekken tussen moslims en niet-moslims wil dit onderzoek achterhalen wat de knelpunten zijn over belangrijke maatschappelijke thema's (school, media, jongeren, enz.), hoe moeilijk de verhoudingen zijn op deze terreinen en waar er wegen voor oplossingen zijn.

Niet langer met de ruggen naar elkaar: Een advies over verbinden / Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO); SDU. - Den Haag: SDU, 2005. - 73 p. - (Advies;37): euro 0,00
Vindplaats: ge 02.4 niet

Autochtonen en allochtonen dreigen steeds meer langs elkaar heen te leven. Zo neemt het aantal interetnische contacten af, zijn achterstanden hardnekkig en verslechtert de onderlinge beeldvorming. De RMO laat in dit advies zien welke mogelijkheden de overheid heeft om deze ontwikkelingen te keren. Belangrijk is daarbij om verbinden met structurele en etniciteit-overstijgende methoden te bevorderen. Daarvoor zijn er drie aangrijpingspunten: sociaal-economische achterstanden, de inrichting en werking van (openbare) ruimten en duurzame- en etniciteitoverstijgende projecten.

Translating cultures: An introduction for translators, interpreters and mediators / Katan, David. - Manchester: St. Jerome Publishing, 2004. - 380 p.: euro 49,79
Vindplaats: ge 02.4 tran

Dit boek werd geschreven voor vertalers, tolken en andere bemiddelaars. Het boek gaat in op de rol die cultuur speelt bij vertaalwerk. Volgens de auteur is de werkelijkheid die we ervaren een vereenvoudiging en 'vertekening' die cultureel bepaald is. Elke cultuur werkt als een 'frame' waarbinnen de werkelijkheid wordt geïnterpreteerd. Naast de theorie (waarbij de auteur interdisciplinair te werk gaat met elementen uit de vertaalwetenschap, antropologie en sociolinguïstiek) geeft Katan ook voorbeelden van authentieke teksten en vertalingen.

Roma-zigeuners: Overleven in een industriële samenleving / Eycken, Maurits. - Leuven: Acco, 2006. - 186 p. - ISBN 9033462893: euro 22,00
Vindplaats: ge 02.5 roma

Hoe overleven Romazigeuners in een industriële samenleving en welke rol speelt de kumpania, de eigen leefgroep, hierbij? Is er sprake van identiteitsverlies en maatschappelijke kwetsbaarheid? Zijn alle zigeuners profiteurs en criminelen en hoe is hun relatie tot de buitenwereld, de gadze? Maurits Eycken brengt na antropologisch onderzoek een nieuwe visie naar voren. Hij verbleef bij de Vlasika Rom in Praag, breidde zijn onderzoek uit tot in Slowakije, Hongarije, Roemenië en eindigde bij de Rom in Vlaanderen. Hij brengt hun cultuur, hun taal, hun manier van leven en bestaan in kaart. Dit boek wil op een wetenschappelijke manier afrekenen met een aantal vooroordelen en stereotiepe beelden over de Roma, maar ook met de slachtofferrol die deze groep vaak toebedeeld krijgt.

De Roma van Brussel: Een overzicht van de situatie te Brussel van de Roma, afkomstig uit Oost-Europa: Hun leven, 2003-2006 / Foyer. - Brussel: Regionaal integratiecentrum Foyer vzw, 2006. - 298 p.: euro 14,30
Vindplaats: ge 02.5 roma

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen tussen 5.500 en 7.000 Roma, vooral van Roemeense, ex-Joegoslavische en Bulgaarse afkomst. Dit boekje heeft het over de Roma die sinds de jaren '90 België zijn binnengekomen en in Brussel zijn komen wonen. Scholen, diensten voor medische hulpverlening, politiediensten en Roma zelf werden bevraagd over hun situatie in en visie op onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting, opleiding en tewerkstelling, hulpverlening en cultuur. Voornaamste pijnpunten zijn het verblijfsstatuut van de Roma en de toegang tot onderwijs en gezondheidszorg.

3.3. Jongeren

Allochtone gezinnen: Opvoeding van tieners / Pool, Marina; Geense, Paul; Lucassen, Nicole. - Den Haag: NGR Nederlandse Gezinsraad, 2005. - 104 p. - (Signalement;3/C). - ISBN 90-70815-88-5: euro 23,12
Vindplaats: ge 05.1 allo

In dit boek presenteert de Gezinsraad de resultaten van een uniek onderzoek onder Turkse, Marokkaanse, Antilliaanse en autochtone ouders van tienerkinderen. Uit het onderzoek blijkt dat de opvoeding van tieners ouders soms hoofdbreken bezorgt. Dit geldt zeker voor ouders die hun kinderen in de stad opvoeden of die zelf niet in Nederland zijn opgegroeid. Het onderzoek toont aan dat: onbekendheid met de moderne Nederlandse maatschappij het voor allochtone én autochtone ouders moeilijk maakt hun tieners adequaat te begeleiden; dat effectieve opvoedingsondersteuning meer is dan advies alleen; ouders zijn ook gebaat bij betrouwbare randvoorwaarden, zoals betaalbare activiteiten voor tieners en een veilige stad; dat het aanbod van opvoedingsondersteuning voor ouders van tieners ondoorzichtig is waardoor vooral allochtone ouders niet weten waar ze terecht kunnen.

Van alles wat meenemen: Diversiteit in opvoedingsstijlen in Nederland / van Keulen, Anke, red.; van Beurden, Annemiek. - Bussum: Coutinho, 2006. - 195 p. - ISBN 9789046900116: euro 17,00
Vindplaats: ge 05.1 vana

Dit boek maakt de resultaten van wetenschappelijk onderzoek naar de opvoeding in autochtone en allochtone gezinnen toegankelijk voor (toekomstige) beroepskrachten die werken met ouders en kinderen. Gegevens over opvoeden en wat ouders daarmee willen bereiken worden in een cultureel-maatschappelijk kader geplaatst, zodat de lezer inzicht krijgt in diverse bevolkingsgroepen en in de diversiteit binnen deze groepen. Hierbij wordt de opvoeding binnen autochtone Nederlandse gezinnen vergeleken met die van Turkse, Marokkaanse, Somalische, Chinese en Surinaams-Creoolse gezinnen. Bij ieder hoofdstuk zijn individuele en groepsopdrachten opgenomen die gericht zijn op situaties in de (toekomstige) beroepspraktijk. Hiermee toetst de lezer de informatie steeds aan zijn eigen waarden, normen en beeldvorming.

Who cares?: Verslag van een onderzoek naar de toekomstbeelden van allochtone jongeren ten aanzien van de verdeling van zorgtaken en arbeid / Ijsselmuiden, Suzanne. - Urtecht: Forum, 2001. - 74 p.
Vindplaats: ge 05.1 whoc

Het project 'Who Cares?!' bestaat uit drie fasen: 1. Onderzoek naar de toekomstbeelden van met name allochtone jongeren ten aanzien van de verdeling van zorg en arbeid. 2. De resultaten van het onderzoek verwerken in een educatieve theaterproductie (werktheater) voor scholen. 3. De onderzoeksgegevens en de ervaringen met het werktheater bundelen in een publicatie. Deze publicatie bevat het resultaat van het onderzoek uit de eerste fase.

Diversiteit in het gemeentelijk jeugd-beleid / Caluwaerts, Lieve, red. - Brussel: Vlaamse Overheid, afdeling Jeugd, 2006. - 19+26+23+47+19 p.
Vindplaats: ge 05.2 dive

Deze publicatie wil iedereen die op lokaal vlak met kinderen en jongeren bezig is, warm maken om te werken rond diversiteit. Er worden heel wat handvatten geboden om emancipatorisch te werken met groepen kinderen en jongeren die hier het meeste nood aan hebben. De leidraad bestaat uit vijf katernen. In de eerste katern "Een kader gecreëerd" wordt onder meer de wettelijke context geschetst en wordt aangetoond hoe je met cijfers kan spelen en er vooral iets uit kan leren. De tweede katern, "Het doek daagt uit" belicht de rol van de jeugddienst in het hele verhaal; hij krijgt een doek voor zich dat hem uitdaagt om creatief in te vullen. De jeugddienst staat er echter niet alleen voor. De derde katern "Omkaderd" plaatst andere belangrijke actoren in het netwerk even voor het voetlicht. De vierde katern "Een kleurig palet" gaat over uitdagingen en drempels en zoomt in op enkele mogelijke doelgroepen, dit alles doorspekt met inspirerende voorbeelden. Ten slotte is er een katern gewijd aan nuttige informatie, adressen, studiedagen en publicaties.

Duel of duet: Een toekomst voor kinderpaticipatie / Van Gils, Jan. - Mechelen: Bakermat, 2001. - 160 p. - ISBN 9054611189: euro 14,95
Vindplaats: ge 05.2 duel

Kinderen laten participeren in allerlei processen is een onderdeel geworden van een totaal opvoedingsproject. De praktijk ervan is in volle ontwikkeling en zal nog veel oefening vergen en misschien nog meer denkwerk. De ervaringen van het Onderzoekscentrum Kind en Samenleving met kinderpaticipatie leverde de inspiratie voor dit werk. De lezer krijgt dan ook meer dan methoden en technieken aangereikt. Dit boek brengt overzichtelijk inzichten en handige schema's en lijsten die helpen de kinderpaticipatie steviger te onderbouwen en zo een meer verantwoorde praktijk te ontwikkelen. Tot slot worden twee praktijkvoorbeelden gegeven: de schoolspeelplaats en de kinderrechtenboot.

Methodiek voor kinderpaticipatie bij gedragsmoeilijke en allochtone kinderen / Vroonhof, Karin, red. - Gouda: JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding, 2006. - 41 p.: euro 10,00
Vindplaats: ge 05.2 meth

De buitenschoolse opvang (BSO) heeft in de afgelopen jaren aangegeven dat zij in het werken aan kinderpaticipatie in groepen met gedragsmoeilijke kinderen en in groepen met allochtone kinderen op knelpunten stuit. Naar deze knelpunten is onderzoek gedaan en vanuit dat onderzoek zijn de handreikingen beschreven. Deze reader is opgebouwd uit drie hoofdstukken: een algemeen kader voor kinderpaticipatie, kinderpaticipatie en gedragsmoeilijke kinderen, kinderpaticipatie en allochtone kinderen. In een vierde hoofdstuk zijn enkele methodes en onderwerpen opgenomen, die door BSO's getoetst zijn in de praktijk.

Vier je mee ...?: Forumtheater als bijdrage aan de morele ontwikkeling van jongeren / Mak, Jodi; Steketee, Majone; Tan, Suzanne. - Utrecht: Verwey-Jonker Instituut, 2006. - 142 p. - ISBN 9058301982: euro 9,13
Vindplaats: ge 05.2 vier

Een van de manieren om met jongeren over (anti)sociaal gedrag te communiceren is forumtheater. Deze methode wil op jongeren een 'aansprekend' appèl doen en ze bewust maken van hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Door interactief toneelspel kunnen zij ervaren wat de gevolgen zijn van hun beslissingen, voor anderen en henzelf. Binnen het veiligheidsbeleid van scholen en gemeenten is dit een nieuwe vorm van preventie. Stichting Formaat maakte de voorstelling 'Vieren' specifiek voor kwetsbare jongeren in het regulier en speciaal onderwijs, internaten en justitiële inrichtingen. Dit rapport bevat de uitkomsten van een evidence based onderzoek naar de opbrengst van deze vorm van participatief drama. Leidt de methode tot zelfreflectie bij jongeren? Heeft het (gedrags)veranderingen tot gevolg? Daarbij worden aanbevelingen gedaan om de opbrengsten van de voorstelling te optimaliseren. Het rapport maakt inzichtelijk hoe Stichting Formaat met 'Vieren' een bijdrage levert aan de morele ontwikkeling van jongeren.

Integrale jeugdhulp: Een uitdaging voor de Bijzondere Jeugdzorg / Dobbelaere, Rudy. - Antwerpen: Garant, 2006. - 143 p. - ISBN 9044118765
Vindplaats: ge 05.3 inte

De centrale vraag van dit boek luidt: Hoe kan het hulpverleningsaanbod binnen voorzieningen voor bijzondere jeugdzorg zich versterken om maximaal tegemoet te komen aan de hulpvraag vanuit problematische opvoedingssituaties? Na een toelichting bij het wetgevende kader ontwikkelt de auteur een pedagogische

visie van waaruit de doelgroep in de bijzondere jeugdzorg kan worden benaderd. Het is een theoretische reflectie die het orthopedagogisch handelen legitimeert. Vraaggericht werken staat hierbij centraal en de noodzaak om de problematische opvoedingssituatie als één geïntegreerd geheel te beschouwen. Deze visie wordt geconcretiseerd tot een orthopedagogisch verantwoord handelingsmodel.

Samen op een hobbelpaard: Over preventie en ondersteuning van opvoedingssituaties / Decoene, John; Myny, Frank; Vanthuynne, Tine...[et al.], red. - Antwerpen: Garant, 2006. - 172 p. - ISBN 90-441-1958-3: euro 15,21
Vindplaats: ge 05.3 same

Dit boek reikt een kader en concrete preventiepraktijken aan voor de ondersteuning van opvoedingssituaties in het gezin maar ook in andere opvoedingsmilieus (vrije tijd, onderwijs, kinderopvang). Deze preventiepraktijken hebben tot doel te voorkomen dat gezinnen worden uitgesloten van het opvoedingsondersteunend aanbod.

Tussen respect en doorpakken: Een onderzoek naar de politieke aanpak van Marokkaanse jongeren in Gouda, Utrecht en Amsterdam / Bervoets, Eric. - [S.l.]: Elsevier, 2006. - 357 p. - ISBN 90-352-4012-x: euro 36,55
Vindplaats: ge 05.3 tuss

In dit boek wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de manier waarop de politie in Gouda, Utrecht en Amsterdam gedurende een aantal jaren, in een onderlinge samenwerking, omging met de problematiek rond Marokkaanse jongeren. Het onderzoek oriënteerde zich op de vraag welke betekenis de specifieke sociale omgeving had voor de vertrekpunten, de feitelijke uitvoering en de resultaten van de wijkgerichte probleemaanpak. Een belangrijke conclusie: als de wijkpolitie de nadruk legt op een harde aanpak en weinig oog heeft voor de mogelijkheden die haar omgeving biedt in de vorm van steun, kennis, netwerken en gedeelde belangen dan liggen in dit soort wijken toenemende sociale spanningen en ongeregelde heden op de loer.

Begeleiden van ouders én jongeren, een vak apart!: Een methodiekbeschrijving pedagogisch adviseren aan ouders én pubers / de Kok, Marlies, red. - Gouda: JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding, 2005. - 23 p.: euro 4,00
Vindplaats: ge 05.4 bege

Deze brochure beschrijft een methodiek voor pedagogisch adviseren aan ouders en pubers. Deze methodiek richt zich op het op gang brengen en verbeteren van de communicatie tussen de ouder en de jongere en het oplossen van conflicten. Er is hierbij geen sprake van hulpverlening:

de pedagogisch adviseur leert de ouder én de jongere concrete communicatievaardigheden zoals luisteren, overleggen en duidelijk zijn in het omgaan met elkaar.

Dossier Empowerment: Empowerment-methoden bij allochtone jongeren / Delahaij, Roos. - Utrecht: Forum, 2004. - 52 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 05.4 doss

De achterliggende gedachte van empowerment is dat allochtone jongeren met een sterk gevoel van eigenwaarde en zelfrespect minder risico lopen om te marginaliseren. Empowermentprogramma's richten zich op de kracht die mensen en groepen al hebben in plaats van aandacht te besteden aan hun tekortkomingen. Roos Delahaij heeft een literatuurstudie naar het begrip empowerment verricht en een inventarisatie van empowerment-programma's voor allochtone jongeren in Nederland gedaan. Haar bevindingen zijn vastgelegd in dit dossier.

Impuls voor uw multicultureel jeugdbeleid: Veiligheid en jeugd, interetnische spanningen, toegankelijkheid, relationele druk en geweld / Maters en Hermsen Journalistiek. - Utrecht: Forum, 2006. - 30 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 05.4 impu

In deze brochure vertellen een aantal betrokken partijen op welke wijze de Interventieteams hebben bijgedragen aan het oplossen van de multiculturele jeugdproblematiek in hun gemeente. Daarnaast stellen de voorzitters en een aantal teamleden zich aan u voor. Zij geven hun visie op de waargenomen problematiek, mogelijke oplossingsrichtingen en vertellen over hun ervaringen.

Voorkomen en beperken van jongerenoverlast en jeugdcriminaliteit: Handreiking voor gemeentelijk beleid Jeugd en Veiligheid / Centrum Maatschappelijke Ontwikkeling Gelderland. - Velp: Spectrum, 2006. - 32 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 05.4 voor

Deze brochure verschijnt in het kader van het project 'Aanpakken', waarmee de provincie Gelderland de gemeenten ondersteunt bij hun regierol voor het jeugd- en veiligheidsbeleid. In deze brochure vindt u achtergrondinformatie, een werkwijze, een stappenplan en praktijkvoorbeelden. Hiermee kunt u uw beleid formuleren of actualiseren en nieuwe beleidsvoorstellen en projectinitiatieven op het gebied van jeugdcriminaliteit en jongerenoverlast toetsen.

Voor het goede doel: Werken met hulpverleningsdoelen in de jeugdzorg / van Yperen, Tom; van der Steege, Mariska. - Utrecht: NIZW, 2006. - 119 p. - ISBN 90-8560-034-0: euro 14,36
Vindplaats: ge 05.4 voor

De auteurs van dit boek hebben in vele studies en contacten met praktijkwerkers ideeën opgedaan over het omgaan met hulpverleningsdoelen in de jeugdzorg. Met dit boek willen zij deze onder de aandacht brengen van een breed publiek. Aan de orde komen onder meer de noodzaak om de doelen te stellen in een goede dialoog tussen cliënt en hulpverlener, het specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgebonden formuleren van doelen en het doelgericht werken bij complexe problemen. Ook is er aandacht voor de juiste koppeling van middelen en doelen, zowel theoretisch als in de praktijk. 'Voor het goede doel' is bestemd voor hulpverleners, behandelcoördinatoren, kwaliteitsfunctionarissen, methodiekontwikkelaars en praktijkbegeleiders in de jeugdzorg en voor studenten en docenten in opleidingen.

Welkom in de groep: Concrete tips en aandachtspunten voor het werken met vluchtelingenkinderen in het jeugdwerk / Reynvoet, Lieselotte. - Gent: ODiCe, 2006. - 64 p.
Vindplaats: ge 15 welk / ge 05.2 welk

Hoe zorg je ervoor dat vluchtelingenkinderen meer aan hun trekken komen in het jeugdwerk? Deze brochure bevat een resem tips waarmee jeugdwerkers hun werking toegankelijker kunnen maken voor vluchtelingenkinderen. Verder vindt je in de publicatie achtergrondinformatie over vluchtelingenkinderen en de asielprocedure, en een uitgebreide adressenlijst.

3.4. Hulpverlening

Ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting: Een inleiding tot de methodiek / Spiesschaert, Frans. - Leuven: Acco, 2005. - 171 p. - ISBN 90-334-5967-1: euro 21,25
Vindplaats: ge 06.1 erva

Sinds een tiental jaar zijn ervaringsdeskundigen een steeds belangrijker rol gaan spelen in de strijd tegen armoede. Ervaringsdeskundigen zijn er nodig in alle domeinen van de armoedebestrijding maar kunnen zij dit wel aan? Zijn ze voldoende geschoold om in heel uiteenlopende sectoren samen te werken met de meest diverse hulpverleners? De behoefte aan meer kennis over de opleiding tot ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting is erg groot. In deze context komt dit boek juist op tijd. Het geeft voor het eerst een diepgaande kijk op de meest wezenlijke facetten van deze opleiding. Voor wie als professional te maken krijgt met de armoedeproblematiek is dit zonder meer een basiswerk. Het is ook een aanrader voor docenten en studenten uit sociale, psychologische en pedagogisch georiënteerde opleidingen. Het bevat immers een toegankelijke inleiding in de armoedeproblematiek en

in de missing link, die als een belangrijk obstakel opduikt in de dagelijkse praktijk van de armoedebestrijding.

Geweld achter de voordeur: Aanpak van huiselijk geweld / Janssen, Hans. - Amsterdam: Boom, 2006. - 174 p. - ISBN 9085063639: euro 15,73
Vindplaats: ge 06.1 gewe

Dit boek brengt veel informatie bijeen over huiselijk geweld en de aanpak ervan. Het vat belangrijke onderzoeken samen, beschrijft wet- en regelgeving, bespreekt taken en verantwoordelijkheden van betrokkenen en gaat in op methodieken voor een effectieve aanpak. Het vormt een uitstekende bron voor alle actuele ontwikkelingen rondom huiselijk geweld

Trainer over diversiteit / Bos, Marten; Cense, Marianne. - Utrecht: TransAct, 2005. - 90 p. - ISBN 9789072127570: euro 28,63
Vindplaats: ge 06.1 trai

Dit handboek geeft trainers en docenten praktisch materiaal in handen om in een training van dienstverleners aandacht te besteden aan diversiteit. Materiaal om hun trainingen mee 'in te kleuren': om diversiteit als thematiek toe te voegen of als hoofdonderwerp in te zetten. Het boek bevat een theoretische uiteenzetting en een uitgebreide beschrijving van 20 werkvormen.

Leven op straat: Ontstaan, continuering en beëindiging van dakloosheid / van Doorn, Lia. - Bussum: Coutinho, 2005. - 219 p. - ISBN 90-6283-456-6: euro 18,28
Vindplaats: ge 06.2 leve

Met de resultaten van een jarenlang onderzoek als basis, brengt dit boek de verborgen wereld van daklozen in beeld en laat het zien wat professionals en vrijwilligers in de verschillende stadia van dakloosheid kunnen betekenen. De verschillende interventiestrategieën, methodieken en het voorzieningenaanbod worden besproken aan de hand van voorbeelden, evenals trajecten naar huisvesting en maatschappelijk herstel. Verder gaat het boek in op achtergronden, zoals het belang van sociale netwerken, de straatcultuur, en het samenspel van persoonlijke kenmerken enerzijds en institutionele en maatschappelijke ontwikkelingen anderzijds.

Naar een psychologie van ouderschap: Handboek Methodische Ouderbegeleiding 2 / van der Pas, Alice. - Amsterdam: SWP, 2006. - 238 p. - (Handboek Methodische Ouderbegeleiding;2). - ISBN 90-6665-781-2: euro 25,08
Vindplaats: ge 06.2 oude

In dit boek zoekt de auteur naar een raamwerk dat alle ouderfunctioneren omvat. Het raamwerk wil een verklaringsmodel zijn en heeft als doel om zowel ouderlijke

ontsporingen als de correctie daarvan bespreekbaar te maken. In de proloog wordt een onvoorwaardelijk en tijdloos besef van verantwoordelijk-zijn genoemd als de essentie van ouderschap. De eerste drie hoofdstukken geven een beschrijving van ouderschap zoals zich dat dagelijks afspeelt. In de hoofdstukken 4 tot en met 7 wordt het begrip 'bufferprocessen' geïntroduceerd: bepaalde en specifieke processen die goed genoeg ouderschap mogelijk maken. De laatste drie hoofdstukken behandelen de vele omstandigheden die ouderschap beïnvloeden, en verdelen deze onder in risicofactoren en bufferprocessen.

3.5. Vrouwen

De derde feministische golf / Verhofstadt, Dirk. - Antwerpen: Houtekiet, 2006. - 237 p. - ISBN 90-5240-915-3: euro 16,96
Vindplaats: ge 07.1 derd

Dirk Verhofstadt roept de moslima's op zich te onttrekken aan de dictatuur van door mannen geïnterpreteerde en opgelegde 'heilige' teksten. Deze derde feministische golf, waartoe Ayaan Hirsi Ali ook al opriep, ligt in het verlengde van alle eerdere emancipatiebewegingen. Het boek is een pleidooi voor de aanvaarding van de universele rechten van de mens, zoals de gelijkheid van man en vrouw, het recht op zelfbeschikking, de vrije meningsuiting en de scheiding van kerk en staat. De auteur maakte daarover interviews met Yasmine Allas, Ayaan Hirsi Ali, Naima El Bezaz, Irshad Manji, Nahed Selim en Naema Tahir die elk op hun manier model staan voor de emancipatie van moslimvrouwen.

Haar Antwerpen [dvd] / NextGeneration; Constant vzw; Steunpunt voor Allochtone Meisjes en Vrouwen. - Brussel: NextGeneration, 2005. - 28 min.: euro 0,00
Vindplaats: ge 07.1 haar

Wat hebben vrouwen die in Antwerpen wonen te zeggen over favoriete plekken en ontmoetingsruimten, over bewegingsvrijheid en over veiligheid? Een videoproject waarin vrouwen van verschillende leeftijden en etnische achtergronden, die in Antwerpen geboren en getogen zijn of die er kwamen wonen, met of zonder papieren, aan het woord komen over het leven in hun stad.

Sociale atlas van vrouwen uit etnische minderheden / Keuzenkamp, Saskia; Merens, Ans, red. - Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), 2006. - 315 p. - ISBN 90-377-0269-4: euro 39,10
Vindplaats: ge 07.1 soci

De 'Sociale atlas van vrouwen uit etnische minderheden' biedt een breed en diepgaand zicht op de maatschappelijke positie en participatie van deze vrouwen. De volgende thema's komen aan de orde: onderwijs, betaalde arbeid, de combinatie van betaalde arbeid en zorg, inkomens, gezondheid, geweld tegen meisjes en vrouwen, vrijetijdsbesteding, deelname aan de 'civil society' en politieke participatie. De meeste aandacht gaat daarbij uit naar vrouwen uit de vier grootste groepen allochtonen: Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen. Maar bij sommige onderwerpen komen ook enkele grote, zogenoemde 'nieuwe' groepen aan bod: Afghanen, Irakezen, Iraniërs, Joegoslaven en Somaliërs. De groepen vrouwen worden steeds onderling én met autochtone vrouwen vergeleken, evenals met de mannen uit de eigen etnische groep. De atlas levert beschrijvingen en verklaringen van verschillen tussen groepen. Er is nagegaan of de huidige situatie verschilt met wat de Nederlandse regering in haar emancipatiebeleid voor ogen heeft.

De betovering verbroken: Methodiek preventie en aanpak meisjesprostitutie / van Dijke, Anke; Terpstra, Linda; Berger, Marianne...[et al.]. - Utrecht: NIZW Jeugd, 2006. - 175 p. - (Vrouwenopvang Fryslân). - ISBN 90-8560-036-7: euro 16,58
Vindplaats: ge 07.3 beto

Het werkboek 'De betovering verbroken. Methodiek preventie en aanpak meisjesprostitutie' bundelt de kennis en expertise die de afgelopen jaren over meisjesprostitutie zijn opgebouwd. Het geeft iedereen die in de praktijk met dit vraagstuk te maken heeft, niet alleen praktische aanwijzingen maar het bevat ook theoretische achterinformatie. De betovering verbroken geeft een antwoord op de vraag wat de hulpverlening kan doen om te voorkomen dat meisjes en jonge vrouwen in de prostitutie belanden. Ook komt aan bod hoe meiden en jonge vrouwen, die onder dwang in de prostitutie werk(t)en, opgevangen en geholpen kunnen worden.

Eergerelateerd geweld: Verslag van de conferentie op vrijdag 16 december 2005 / Koerdisch Instituut vzw; Federatie van Vlaamse Vrouwengroepen. - Gent: Federatie van Vlaamse Vrouwengroepen, 2005. - 39 + [13] p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 07.3 eerg

Verslag van de conferentie met als thema 'Eergerelateerd geweld' van 16/12/2005. Daarbij gaat het voornamelijk over eergerelateerd geweld in Noord Koerdistan (Turkije) en Zuid Koerdistan (Irak). Maar ook op het eergerelateerd geweld in België wordt dieper ingegaan.

3.6. Religie

Het gebeurt in Brussel: Interreligieuze belevingen / Van Eycken, Jan [eindred.]. - Brussel: Kerkwerk Multicultureel Samenleven, 2006. - 175 p. - ISBN 9789068587173: euro 19,50
Vindplaats: ge 08.1 gebe

Onze multiculturele samenleving veronderstelt dat iedereen leert samenleven met mensen van andere levensbeschouwingen en culturen. In drieëntwintig interviews worden projecten beschreven die de interreligieuze ontmoeting en dialoog in Brussel stimuleren. Ze situeren zich zowel in de Nederlandstalige als in de Franstalige gemeenschap. De teksten peilen eveneens naar de visie en de verwachtingen van de gesprekspartners. De actuele ervaringen worden aangevuld met enkele historische voorbeelden van personen die hun leven lieten verrijken door de omgang met andersgelovigen. Het boek voorziet eveneens in een duidend artikel van een theoloog uit Brussel en in een korte duiding van enkele bekende religieuze symbolen.

Handleiding: Organisatie van het islamitisch offerfeest / Demotte, Rudy; Keulen, Marino. - Brussel: Vlaams Minderheden-centrum, 2006. - 39 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 08.2 hand

Hoe organiseer je het Offerfeest? Wat met de afvalverwerking? Hoe richt je een slachtoffer in? Kan je thuis slachten? Welke erkenning heb je nodig? In welke gemeenten pakt men het goed aan? Op al deze vragen vind je een antwoord in deze Handleiding voor de organisatie van het Offerfeest. In september 2006 verscheen een nieuwe versie van de handleiding.

3.7. Gezondheidszorg

Adviezen ten behoeve van een ouderenbeleid dat ruimte biedt aan etnisch-culturele minderheden / Vlaams Ouderenbeleid, Werkgroep allochtone ouderen. - Brussel: Werkgroep allochtone ouderen, 2001. - 23 p.
Vindplaats: ge 09 advi

Dit advies is opgebouwd vanuit vier uitgangspunten. Op basis van een analyse van de praktijk (probleemstelling) is de werkgroep gekomen tot vier strategische adviezen, die elk werden omgezet in een aantal operationele adviezen. Als bijlage zijn cijfergegevens opgenomen en een beknopte bibliografie.

Allochtonen en de thuiszorg: Bereik, verrichtingen en opbrengsten / de Veer, A.J.E.; Francke, A.L.; Hutten, J.B. - Bunnik: Stoom, 2001. - 74 p. + bijl.
Vindplaats: ge 09 allo

Dit onderzoek heeft primair als doel meer inzicht te geven in de betekenis van de thuiszorg voor allochtonen en de betekenis van allochtonen voor de thuiszorg. Het gaat daarbij om wat de thuiszorginstellingen doen voor allochtone cliënten én voor allochtone medewerkers. In deze studie is het de bedoeling om te inventariseren welke gegevens er zijn en vervolgens deze op een systematische wijze samen te voegen en te beschrijven. Daarmee wordt inzicht verkregen in wat thuiszorginstellingen doen voor allochtone cliënten én medewerkers en welke onderdelen van de zorg extra aandacht behoeven. De studie heeft ook een secundair doel: nagaan in hoeverre vraagstellingen over specifieke doelgroepen, in dit geval allochtonen, te beantwoorden zijn door gebruik te maken van bestaande gegevensbronnen.

De allochtone zorgvrager / Hopstaken, Yvonne; van der Meer, Brianda. - [S.l.]: [s.n.], [s.a.]. - [s.p.].
Vindplaats: ge 09 allo

Twee eindejaarsleerlingen van een verpleegkundige opleiding in Nederland proberen met dit internetdocument een antwoord te geven op de volgende vragen: Hoe verpleeg je een allochtone patiënt, wat zijn de aandachtspunten? Hoe zorg je voor een goede communicatie met de allochtone patiënt? Hoe hou je rekening met de cultuurverschillen?

Allochtone ouderen in Tongelre: Resultaten onderzoek naar positie en behoeften van Turkse 55+ ers / Bongaerts, Marlie; Kop, Wim. - Eindhoven: Palet, 2006. - 37 p.
Vindplaats: ge 09 allo

Dit onderzoek wil een antwoord geven op volgende vragen: Welke behoeften hebben de Turkse ouderen in Tongelre op het gebied van wonen, zorg en welzijn? Op welke manier voorzien zij momenteel in die behoeften en ervaren zij daarin beperkingen? In hoeverre kan de zelfredzaamheid van ouderen worden versterkt (empowerment)? In hoeverre kan de dynamiek tussen de Turkse ouderen en voorzieningen worden versterkt? Interessant in dit onderzoek zijn de aanbevelingen die zich situeren op meerdere niveaus: op persoonlijk niveau, op sociaal niveau (gezin en buurt) en op maatschappelijk en institutioneel niveau.

Documentatiemap allochtone ouderen / Talloen, David, red. - Gent: Provincie Oost-Vlaanderen, 2001-2004 - 2+20+4+6+7 p.
Vindplaats: ge 09 docu

De Dienst Minderheden van de provincie Oost-Vlaanderen wil met het project 'Ouder worden in Vlaanderen' de brug slaan tussen allochtone ouderen en de zorgsector. Over dit onderwerp werden in deze map vijf artikels uit verschillende tijdschriften bijeengebracht.

Gekleurde ergotherapie: Ergotherapeutisch werken met allochtonen in een rusthuis / Daems, Ivy. - Geel: Katholieke Hogeschool Kempen, 2004. - [s.p.].
Vindplaats: ge 09 gekl

Dit eindwerk is het resultaat van een stage in het rust- en verzorgingstehuis Sint-Maria in Berchem. Op het moment van de stage verbleven daar drie allochtone ouderen. De auteur brengt hun levensverhaal, vertelt een beetje over hun cultuur (zoals de ouderen in kwestie die beleven), schetst hun problemen met ergotherapeutische oplossingen en denkt na over mogelijke aanpassingen om tegemoet te komen aan de noden en behoeften van allochtone ouderen.

De migrant als patiënt: Een oriëntatie voor hulpverleners in de gezondheidszorg / van Es, Danielle. - Maarssen: Elsevier Gezondheidszorg, 2000. - 147 p. - ISBN 9035223276: euro 26,25
Vindplaats: ge 09 migr

Hulpverleners in de gezondheidszorg krijgen regelmatig te maken met mensen met een niet-Nederlandse achtergrond: migranten en vluchtelingen. Waar komen ze vandaan en waarom zijn ze hier? Wat is hun geloof en wat zijn hun rituelen? Hoe denken ze over gezin, opvoeding, ziekte en dood? De zorgverlener dient kennis te hebben van deze achtergronden. In De migrant als patiënt geeft Danielle van Es systematisch per migrantengroep antwoord op deze vragen. Ze maakt daarbij onderscheid tussen migranten uit de voormalige koloniën, arbeidsmigranten en onvrijwillige migranten (vluchtelingen en asielzoekers). Ook over de communicatie met allochtone patiënten geeft de auteur waardevolle informatie. Ten slotte worden in het kort de religies islam, hindoeïsme en winti behandeld.

Rituelen en gewoonten: Geboorte, ziekte en dood in de multiculturele samenleving / van Endt-Meijling, Martha. - Bussum: Coutinho, 2006. - 216 p. - ISBN 90-6283-495-7: euro 19,98
Vindplaats: ge 09 ritu

Waarom legt een Antilliaan een mes onder het matras van zijn zieke vrouw? Waarom willen Hindostaanse ouders het haar van hun couveusebaby afscheren? Waarom weigert een Chinese patiënt om fruit te eten? Zorg- en hulpverleners worden in hun werk geconfronteerd met gedrag dat zij niet begrijpen en dat voortkomt uit gebruiken en waarden die zij niet kennen.

Dit boek laat zien hoe verschillende culturen in onze multiculturele samenleving omgaan met geboorte, ziekte en dood. Het stelt hulp- en zorgverleners in staat hun inlevingsvermogen te ontwikkelen en oplossingen te vinden als cultuurruiting en zorg- of hulpverlening elkaar in de weg zitten. Bij het boek hoort een website met opdrachten en interactieve oefeningen.

Thema Interculturele Zorgverlening / Stichting Transmurale Zorg. - Den Haag: Stichting Transmurale Zorg, 2006. - 20 p. - (Den Haag Transmuraal;2006 nr. 1, pp. 10-29.)
Vindplaats: ge 09 them

Een dossier met daarin artikels over ziektebeleving in niet-westerse culturen; regelmatig eten en meer bewegen bij Hindoestaanse bevolkingsgroepen; zorg voor Turkse ouderen; allochtone zorgvragers als groeiemarkt.

Tips voor de terminale thuiszorg voor Turkse en Marokkaanse ouderen / Nivel. - Utrecht: Nivel, 2001. - 18 p.
Vindplaats: ge 09 tips

Deze brochure bevat de resultaten van een onderzoek naar de behoefte aan terminale thuiszorg voor Turken en Marokkanen (1999-2000). Er is een antwoord gezocht op de volgende vragen: Welke ervaringen hebben familieleden van Turkse en Marokkaanse terminale patiënten met professionele en vrijwillige thuiszorg? Welke belemmerende en bevorderende factoren ervaren zij bij het gebruik van deze voorzieningen? De brochure is bedoeld voor professionelen die met terminale thuiszorg aan allochtone ouderen te maken krijgen en bevat tips voor het beter omgaan met allochtone ouderen en aanbevelingen om het aanbod beter af te stemmen op de behoefte.

3.8. Racisme en rechts-extremisme

Beeldvorming over etnisch culturele minderheden: Christelijke tijdschriften doorgelicht: Eindrapport / Staes, Lore, red. - Brussel: Kerkwerk Multicultureel Samenleven, 2006. - 67 p.: euro 5,00
Vindplaats: ge 10 beeld

Eindrapport van een KMS onderzoek (2005-2006) omtrent de beeldvorming over etnisch-culturele minderheden in meer dan 70 christelijke tijdschriften in Vlaanderen. Het eindrapport geeft inzicht in hoe men reeds aan de slag gaat met beeldvorming en in de moeilijkheden die men hierbij ervaart. Conclusies en aanbevelingen sluiten het rapport af.

Discrimination in the European Union. Summary + Country sheet: Belgium / [s.n.]. - Brussel: Europese Commissie, 2007. - 26(+4)+5 p. - (Eurobarometer;263).

Vindplaats: ge 10 disc

Dit document presenteert de resultaten van een onderzoek naar de mening en de houding van Europeanen ten aanzien van discriminatie en gelijke kansen. De zes vormen van discriminatie die in de EU bij wet verboden zijn, werden bevraagd: discriminatie op basis van geslacht, etnische afkomst, religie, leeftijd, handicap en seksuele geaardheid. In een bijlage zijn de onderzoeksresultaten voor België opgenomen.

3.9. Beleid

Beleidsbrief Inburgering: Beleidsprioriteiten 2006-2007 / Keulen, Marino. - Brussel: Vlaams Parlement, 2006. - 25 p.

Vindplaats: ge 11 bele

Vlaams Minister van Inburgering Marino Keulen zet in dit document de beleidslijnen uit voor het werkjaar 2006-2007.

Equality and non-discrimination: Annual report 2006 / [s.n.]. - Luxemburg: European Communities, 2006. - 44 p. - ISBN 90-79-02810-3

Vindplaats: ge 11 equa

In deel 1 van deze publicatie wordt een overzicht gegeven van de wetgevende maatregelen die de verschillende Europese lidstaten genomen hebben om discriminatie tegen te gaan. Deel 2 schetst de activiteiten die in 2007 verwacht worden.

Ruimte voor de islam?: Stedelijk beleid, voorzieningen, organisaties / Mausen, Marcel. - Apeldoorn: Het Spinhuis, 2006. - [s.p.]: euro 20,00

Vindplaats: ge 11 ruim

Drs. Marcel Mausen van het Instituut voor Migratie en Etnische Studies (IMES) van de universiteit van Amsterdam deed - in opdracht van FORUM (Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling) - onderzoek naar het gemeentelijk beleid rond islamitische religieuze voorzieningen, moslimorganisaties, antiradicalisering en integratie. Mausen schetst in dit boek de wijze waarop in vier Nederlandse steden - te weten Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Zaanstad - het gemeentelijke beleid rond islamitische religieuze voorzieningen (moskeeën, islamitische scholen, begraafplaatsen), moslimorganisaties, antiradicalisering en integratie de afgelopen jaren vorm heeft gekregen. Hij bespreekt de wijze waarop de scheiding van kerk en staat en ander rechtsstatelijke principes worden geïnterpreteerd en toegepast op lokaal niveau. Daarbij schetst Mausen ook de verschillen tussen de gemeenten en de zoektocht

naar het juiste evenwicht in dit complexe beleidsveld. De onderzoeker laat de complexiteit ook duidelijk zien door de historische ontwikkeling van het beleid rond de islam in Nederland in de afgelopen dertig jaar te beschrijven en door ontwikkelingen in Nederland te vergelijken met de praktijk in Frankrijk. Daarbij onderscheidt hij vier beleidsvisies: een marginaliserende, een assimilerende, een pluralistische en een dialogische visie.

Weet ik veel!: Handboek voor kinder- en jongerenparticipatie / Van Gils, Jan; Van Cauwenberghe, Sabine, eindred. - Brussel: Politeia, 2006. Losbl. publ. - ISBN 9781091954267: euro 49,00 (basiswerk)
Vindplaats: ge 11 weet

Dit boek biedt mandatarissen, personeelsleden, jeugdwerkers en buurtbewoners een leidraad en een raamwerk om concrete participatietrajecten met kinderen en jongeren op te zetten. Het bespreekt algemeen de opbouw van acties en processen om kinderen en jongeren bij beleidsbeslissingen te betrekken. Het handboek past bovendien kinder- en jongerenparticipatie concreet toe op de beleidsdomeinen ruimte, mobiliteit, jeugdbeleid en beleidsplanning. Ook diverse inspraaktechnieken worden toegelicht. Het losbladige format laat toe om aanvullingen te voorzien over de toepassing van kinder- en jongerenparticipatie in het lokale welzijns-, cultuur-, onderwijs-, sport- en informatiebeleid. De cd-rom die bij het handboek hoort bevat naast wet- en regelgeving ook een aantal praktische werkinstrumenten.

3.10. Recht

Kinderen uit asielzoekersgezinnen en het recht op ontwikkeling: Het belang van het kind in het Vreemdelingenrecht / Kalverboer, Margrite; Zijlstra, Elianne. - Amsterdam: SWP, 2006. - 109 p. - ISBN 90-6665-768-5: euro 15,21
Vindplaats: ge 12 kind

In 'Kinderen uit asielzoekersgezinnen en het recht op ontwikkeling' geven de auteurs aan hoe in het Vreemdelingenrecht vanuit een juridisch en ontwikkelingspedagogisch perspectief rekening dient te worden gehouden met de rechten en belangen van kinderen.

Praktische gids van buitenlands familierecht: Het nieuwe Marokkaanse Familiewetboek: Overzicht van het Turkse en Algerijnse recht / Association pour le droit des étrangers ASBL. - Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, 2005. - 180 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 12 prak

Via een systeem van praktische vragen en antwoorden werd de problematiek doorgelicht van de samenloop tussen het Marokkaanse, Turkse en Algerijnse

familierecht met ons eigen Internationaal Privaatrecht. Deze gids richt zich voornamelijk tot de praktijkmensen die met deze materie dagdagelijks in aanraking komen zoals advocaten, notarissen, magistraten, ocmw's, diensten burgerlijke stand bij de gemeentes en gespecialiseerde verenigingen.

3.11. Wonen

Allochtone ouderen en wonen / Nitsche, Brigitte; Suijker, Firiël. - Utrecht: NIZW, 2003. - 16 p.

Vindplaats: ge 13 allo

Dit artikel geeft informatie over de woon-situatie, woonwensen en ontwikkelingen op het gebied van wonen in relatie tot de groep allochtone ouderen. Veel wensen van allochtone ouderen op het gebied van huisvesting komen overeen met die van autochtone ouderen. Dat veel allochtone ouderen zich relatief vaak in een achterstandspositie bevinden, maakt hun situatie toch anders. De auteurs gaan eerst in op de woonsituatie en woonomgeving van allochtone ouderen. Daarna volgen de woonwensen, verschillende vormen van beschermd wonen en de mate waarin daarvan gebruik wordt gemaakt. Vervolgens komen zelfstandig wonen en zorg en diensten, woonalternatieven en informatie en voorlichting aan de orde. Tot slot volgt nog een overzicht van gebruikte literatuur, relevante organisaties en websites.

Leefbaarheid als Ambacht: Sociale tactieken en strategieën van een woningcorporatie / van Arum, Silke; van den Brink, Gabriel; Sprinkhuizen, Ard...[et al.]. - Utrecht: NIZW, 2006. - 60 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 13 leef

Sinds enige jaren is het besteden van aandacht aan leefbaarheid een expliciete taak van woningcorporaties. De brochure Leefbaarheid als ambacht laat zien hoe woningcorporatie Portaal in Leiden invulling geeft aan deze taak. Buurtefeesten, opruimprojecten voor een zakentje, kookprojecten, een culinaire reis door de buurt, voetbalwedstrijden, leer-werkplaatsen voor mbo-leerlingen: allemaal voorbeelden van activiteiten die Portaal organiseert om de buurt samen met de bewoners schoon, leefbaar en veilig te houden en de sociale samenhang te vergroten. In de brochure komen onder andere de volgende onderwerpen aan bod: spelregels voor leefbaarheid; begeleiden van kwetsbare huurders; opbouwen van netwerken; handhaven van een goed onderhoudsniveau. Verder is een overzicht opgenomen van mogelijke samenwerkingspartners, voorbeelden van activiteiten om de leefbaarheid te vergroten, een draaiboek over wat te doen bij overlast en een lijst met do's en don'ts.

3.12. Arbeid en tewerkstelling

De arbeidsmarkt in Vlaanderen: Jaarboek 2005 / Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming (WAV); Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnwetwerk Arbeidsmarkttrapportering (VIONA). - Antwerpen: Garant, 2005. - 259 p. - ISBN 90-441-1919-2: euro 33,15
Vindplaats: ge 14 arbe

In deel 1, 'Trends op de arbeidsmarkt', wordt een gedetailleerd beeld gegeven van de voornaamste indicatoren die nodig zijn om inzicht te verwerven in de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en om ze op de voet te kunnen volgen. In deel 2, 'Allochtonen in onderwijs en werk', brengen de auteurs een bundeling van Vlaams onderzoek waarin ze inzicht trachten te verwerven in de achtergestelde positie van allochtonen op de arbeidsmarkt en in het onderwijssysteem.

Gediscrimineerd op de werkvloer en dan...?: Onderzoek naar discriminatie op het werk op grond van ras, etniciteit, nationaliteit en godsdienst / Bochhah, Najat. - Rotterdam: LBR, 2006. - 59 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 14 gedi

In dit rapport staan de resultaten van het onderzoek naar discriminatie op de werkvloer. Aan bod komen de discriminatie-ervaringen, de motieven om wel of geen klacht in te dienen en de gevolgen van het klagen over discriminatie. Uit recente onderzoeken blijkt dat discriminatie op het werk een groot probleem is. Vaak schiet wettelijke bescherming tekort.

Loopbaangesprekken: Praktijk en theorie van een ervaren loopbaanadviseur / Spijkerman, Rupert. - Zaltbommel: Thema, 2005. - 173 p. - ISBN 90-5871-116-1: euro 16,56
Vindplaats: ge 14 loop

In dit handboek komen veel facetten, ingangen en werkvormen rond loopbaangesprekken aan de orde. Van de basis van het loopbaangesprek - de gespreksvoering - tot de verschillende vormen van evaluatie van het begeleidingstraject. De vele voorbeeldzinnen en dialogen maken 'Loopbaangesprekken' levendig en herkenbaar. De bijlagen bevatten handige formulieren die u kunt gebruiken in uw eigen praktijk.

Putting diversity to work: How to successfully lead a diverse workforce / Lieberman, Simma; Simons, George; Berardo, Kate. - Boston: Thomson, 2004. - 118 p. - ISBN 9781560526957: euro 11,31
Vindplaats: ge 14 putt

Dit boek is bedoeld voor mensen die beroepsmatig met het managen van diversiteit binnen organisaties of bedrijven bezig zijn. Onderwerpen die aan bod komen zijn werving, communicatie, conflicthantering, teamwork en het omgaan met diversiteit bij klanten of doelpubliek. Het boek loodst de lezer aan de hand van oefeningen doorheen de verschillende aspecten van intercultureel management en is dan ook zeer geschikt voor zelfstudie.

Werknemers zonder papieren: een rechtengids / [s.n.]. - Brussel: OR.C.A., 2006. - 144 p.
Vindplaats: ge 14 werk

Om werknemers zonder papieren te informeren over hun rechten heeft OR.C.A. in samenwerking met het Vlaams ABVV en ACV deze viertalige gids (Nederlands, Engels, Frans en Spaans) samengesteld.

3.13. Vluchtelingen

Ook de illegaal heeft een verhaal: 61 gesprekken met illegale vreemdelingen in vreemdelingenbewaring / van Kalmthout, Anton. - Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2006. - 323 p. - ISBN 9789058502032: euro 12,50
Vindplaats: ge 15 oook

In Nederland verblijven naar schatting tussen de 150.000 en 200.000 personen zonder geldige verblijfsvergunning. Om die illegalen alsnog een gezicht te geven, heeft de auteur interviews gebundeld met 61 gevangenen die vaak al langer dan zes maanden in vreemdelingendetentie zitten. Het zijn asielzoekers, slachtoffers van mensenhandel, gelukszoekers en toeristen van wie het visum was verlopen. De verhalen lopen uiteen, maar er is een opvallende overeenkomst: het wantrouwen ten opzichte van de Nederlandse rechtsstaat is groot.

De schade die kinderen oplopen als zij na langdurig verblijf in Nederland gedwongen worden uitgezet / Kalverboer, M.E.; Zijlstra, A.E. - Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, 2006. - 34 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 15 scha

In deze rapportage lichten de auteurs het standpunt toe dat kinderen schade oplopen als ze na gewinning, hechting, worteling in de Nederlandse samenleving alsnog uitgezet gaan worden. Dit leidt veelal tot een ernstige breuk in de ontwikkeling. De onderzoekers benadrukken tevens dat langdurige bestaansonzekerheid leidt tot ontwikkelingsschade en dat asielzoekerskinderen op deze grond een recht moeten krijgen op verblijf in Nederland.

De situatie in de gesloten centra voor vreemdelingen / Vluchtelingenwerk Vlaanderen. - Brussel: Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2006. - 96 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 15 situ

Het rapport dat voorligt, werd geschreven door verschillende organisaties. Het is het resultaat van de bezoeken door niet-gouvernementele organisaties van de vijf gesloten centra in België: 127, 127 bis, Brugge, Merksplas en Vottem. De bezoeken vonden op regelmatige tijdstippen plaats in de jaren 2002, 2003 en 2004. Het rapport is een bundeling van cijfers en statistieken, beschrijvingen van de centra en de regels in de centra, het wettelijk kader, de uitwijzingen, zorgvuldig gekozen getuigenissen van gedetineerden en personeelsleden. Het is niet volledig. De auteurs beslisten zich toe te spitsen op de psychologische en medische aspecten van de opsluiting en de uitwijzing omdat vooral die belangrijk zijn voor de gedetineerden. Andere aspecten zullen in volgende rapporten aan bod komen.

Welkom in de groep: Concrete tips en aandachtspunten voor het werken met vluchtelingenkinderen in het jeugdwerk / Reynvoet, Lieselotte. - Gent: ODiCe, 2006. - 64 p.
Vindplaats: ge 15 welk / ge 05.2 welk

Hoe zorg je ervoor dat vluchtelingenkinderen meer aan hun trekken komen in het jeugdwerk? Deze brochure bevat een resem tips waarmee jeugdwerkers hun werking toegankelijker kunnen maken voor vluchtelingenkinderen. Verder vind je in de publicatie achtergrondinformatie over vluchtelingenkinderen en de asielprocedure, en een uitgebreide adressenlijst.

3.14. Statistieken

Vrouwen en mannen in België: Genderstatistieken en genderindicatoren editie 2006 / Kuppens, Tom; Steegmans, Nico; Van Aerschoot, Marja...[et al.]. - Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, 2006. - 169 p.: euro 0,00
Vindplaats: ge 16 vrou

"Vrouwen en mannen in België. Genderstatistieken en genderindicatoren - editie 2006" bevat recente gegevens over bevolking, migratie, betaalde arbeid, ondernemerschap, inkomen, armoede, vorming, participatie in wetenschap en technologie, combinatie arbeid-gezin, besluitvorming, gezondheid, geweld en criminaliteit.

3.15. Jaarverslagen

Integratie en migratie Limburg 2006:

Jaarboek / Provinciaal Integratiecentrum.
- Hasselt: Provincie Limburg, 2006. - 140 p. + bijl.

Vindplaats: ge 17 inte

Het provinciaal integratiecentrum Limburg zet in het Jaarboek Migratie en Integratie cijfers en feiten over migratie en integratie op een rijtje. Het Jaarboek beschrijft de situatie van allochtonen, vluchtelingen en woonwagenbewoners in de provincie Limburg. Het gaat in op verschillende maatschappelijke terreinen: onderwijs, tewerkstelling, politieke participatie, religie, enzovoort.

Verslag van het werkjaar 2005-2006:

Onthaalbureau Pina / Onthaalbureau Pina. - Antwerpen: Stad Antwerpen, 2006. - 14 p.

Vindplaats: ge 17 onth

In dit jaarverslag blikt het Antwerpse onthaalbureau Pina terug op de realisaties van het afgelopen werkjaar (juli 2005 tot juni 2006).

3.16. Catalogi

Eureka! European Addressbook against

racism / United for Intercultural Action. - Amsterdam: United for Intercultural Action, 0060. - [s.p.]: euro 0,00

Vindplaats: ge 18 euro

Naast ideeën voor een campagne tegen racisme bevat deze cd-rom ook adressen en beschrijvingen van mogelijke partnerorganisaties in Europa.

Colofon

Nieuwkomers is de aanwinstenlijst van het Provinciaal Documentatiecentrum Atlas. Hij bevat een overzicht van de nieuw aangekochte publicaties die in het Provinciaal Documentatiecentrum Atlas geraadpleegd of ontleend kunnen worden.

Nieuwkomers verschijnt tweemaandelijks, behalve in juli en augustus.

U kan zich gratis schriftelijk of via e-mail abonneren op volgend adres:

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas

Carnotstraat 110

2060 Antwerpen

info@docatlas.be

Departement Welzijn, Onderwijs en Veiligheid
Provinciaal Documentatiecentrum Atlas
Carnotstraat 110 | 2060 Antwerpen
T 03 227 71 60 | F 03 227 71 68